

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI**

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI HALK EĞİTİM MERKEZLERİ 100 SAATLİK
TEMEL BAĞLAMA VE 150 SAATLİK İLERİ DÜZEY BAĞLAMA
KURSUNUN ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK PLANININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ümit SAYAN

Tez Danışmanı

Öğr. Gör: Ümit YILMAZ

Ocak, 2011

İstanbul

ÖNSÖZ

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezi 100 saatlik Temel Bağlama ve 150 saatlik İleri Düzey Bağlama Kursunun Ünitelendirilmiş Yıllık Planının Değerlendirilmesi adlı bu çalışma T.C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Müziği Bölümünde Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Türk Halk Müziği çalgısı olan Bağlama'nın Halk Eğitim Merkezlerinde eğitim gören kursiyerlere doğru ve kolay bir dille anlatım sağlamak amacı güden bir içerik arz etmektedir.

Bu çalışmamda danışmanlığımı yapan Sayın hocam Öğr. Gör. Ümit YILMAZ'a, Sayın hocam Doç. Serpil MURTEZAOĞLU'na Yrd. Doç. Çetin KÖRÜKÇÜ'ye, Yrd. Doç. Pınar SOMAKÇI'ya zamanını ayırıp M.E. B. H.E.M. ile ilgili kaynakları sağlayan İzmit Halk Eğitimi Merkezi teknik müdür yardımcısı Lale ÇINAR'a, bu çalışmayı hazırlarken konunun bilgisayar ortamına geçmesinde yardımlarını esirgemeyen ve fikirleriyle konuya farklı yönlerden bakmamı sağlayan arkadaşım Kerem ÇOLAK'a ve bu çalışmayı hazırlarken sabırla bekleyen sevgili eşim Özlem SAYAN ve kızım Özüm Bade SAYAN'a saygı ve sevgilerimi bir borç bilirim.

Ocak – 2011

Ümit SAYAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR.....	iv
ÖZET	v
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI HALK EĞİTİM MERKEZLERİ	2
1.1 M.E.B H.E.M.....	2
1.1.1 Tanımı	2
1.1.2 Yaygın Eğitimin Tarihi Gelişimi	2
1.1.2.1 Selçuklularda ve Osmanlı Devletinin Kuruluş ve Yükseliş Devirlerinde Yaygın Eğitim.....	3
1.1.2.1.1 Medreseler	3
1.1.2.1.2 Ahilik	4
1.1.2.1.3 Loncalar	4
1.1.2.1.4 Terbiye Ocakları	4
1.1.2.1.5 Ordu	4
1.1.2.2 Osmanlı Devletinin Duraklama ve Gerileme Devirlerinde Yaygın Eğitim	5
1.1.2.3 Tanzimat ve Meşrutiyet Devirlerinde Yaygın Eğitim	5
1.1.2.4 Türkiye Cumhuriyeti'nde Yaygın Eğitim.....	6
1.1.3 MEB HEM'nin Amacı	8
1.1.4 M.E. B. H.E.M'de Yapılan Çalışmalar	10
2. BÖLÜM: BAĞLAMA'NIN TEKNİK ANALİZİ VE EĞİTİMİ	12
2.1. Bağlama'nın Tarihiçesi	12
2.2 Bağlama'nın Yapısal Özellikleri	17
2.3 Bağlama Ailesi.....	17
2.4 Bağlamada Tavırlar.....	19
3. BÖLÜM: EĞİTİM KURUMLARINDA BAĞLAMA EĞİTİMİ	23
3.1 Geleneksel Eğitim.....	23
3.2 Yaygın Eğitim Kurumlarında Bağlama Eğitimi	24
3.2.1 M.E. B. H.E.M. 100 Saatlik Temel Bağlama Kursu Planı	25
3.2.2 M.E. B H.E.M. 150 Saatlik İleri Düzey Bağlama Kursu Planı	31
3.3 Akademik Eğitim Kurumlarında Bağlama Eğitimi	36
3.3.1 İ.T.Ü. T.M.D. K. Bağlama Çalgısı Müfredat Programı (8 Yarıyla Göre) ...	38
3.3.2. H.Ü.D.K. Bağlama Çalgısı Müfredat Programı (8 Yarıyla Göre).....	43
3.4 Yaygın Eğitim Kurumları ile Akademik Eğitim Kurumları Bağlama Eğitim Süreçlerinin Karşılaştırılması	48

3.5 İdeal Bağlama Eğitim Modül Program Önerisi	50
3.5.1 İdeal Bağlama Eğitim Modül Programı	51
3.5.2 İdeal Programın Uygulanması ile İlgili Genel Açıklamalar	59
SONUÇ	82
KAYNAKÇA	85
ÖZGEÇMİŞ	94

KISALTMALAR

İ.T.Ü. : İstanbul Teknik üniversitesi

T.M.D. K. : Türk Müziği Devlet Konservatuarı

T.R.T.: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

T.H.M.: Türk Halk Müziği

T.D.K: Türk Dil Kurumu

M.E. B. : Milli Eğitim Bakanlığı

H.E.M.: Halk Eğitim Merkezi

H.Ü.K. : Haliç Üniversitesi Konservatuarı

a.g.e.: Adı geçen eser

a.g.m.: Adı geçen makale

a.mk.: Aynı makale

Haz.: Hazırlayan

s.: Sayfa

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANA SANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezleri 100 Saatlik Temel Bağlama ve 150
Saatlik İleri Düzey Bağlama Kursunun Ünitelendirilmiş Yıllık Planının
Değerlendirilmesi

Hazırlayan
Ümit SAYAN

Tez Danışmanı
Ümit YILMAZ

Ocak, 2011
İstanbul

ÖZET

Usta çırak ilişkisi içerisinde günümüze gelen bağlama, Türk halkı için çok önemlidir. Bu çalışma, böylesine önem teşkil eden bir çalgının M.E. B H.E.M’ lerindeki temel bağlama kursu ve ileri düzey bağlama kursu modül programlarındaki eksiklikleri vurgulamak için hazırlanmıştır.

Kaynak tarama, karşılaştırma ve tümden gelim yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışma, 3 bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde, M.E.B. H.E.M.’ nin tanımını, yaygın eğitimin tarihi gelişimini, amaçlarını ve yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, bağlamanın tarihçesi, bağlamanın yapısal özellikleri, bağlama ailesi, bağlamada tavırlar hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, geleneksel eğitim, yaygın eğitim kurumlarında bağlama eğitimi, M.E.B. H.E.M. 100 saatlik temel bağlama kursu planı, M.E.B. H.E.M. 150 saatlik ileri düzey bağlama kursu planı, akademik eğitim kurumlarında bağlama eğitimi,

İ.T.Ü. T.M.D.K. bağlama çalgısı müfredat programı, H.Ü.K. bağlama çalgısı müfredat programı hakkında bilgiler verilip yaygın eğitim kurumları ile akademik eğitim kurumları bağlama eğitim süreçlerinin karşılaştırılması, ideal bağlama eğitim modül program önerisi, ideal bağlama eğitim modül programı, ideal programın uygulanması ile ilgili genel açıklamalar gibi yeni öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Halk Eğitim Merkezi, Bağlama, Bağlama Eğitimi

T.C.
UNIVERSITY GOLDEN HORN
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
TURKISH MUSIC OF THE DEPARTMENT OF
MASTER'S THESIS

Ministry Of National Education Public Education Centres, Basic Baglama (100 Hours)
And Advenced Level Baglama Cours (150 Hours) Unit's Annual Reports.

Prepared By
Ümit SAYAN

Supervisor
Ümit YILMAZ

January, 2011
İstanbul

ABSTRACT

Baglama comes today with Master -apprentice relationships.it is very important for Turkish people.This work is prepared to emphasize lacks in basic balgama course programmes in Ministry Of National Education, Public Education Centre and in advanced level baglama course programmes.

In this work the methods like Searching resources,comparing and deductive methods are used.

In the first part,we give information about the goals of Ministry Of National education, Public Education Centre, the Works related to baglama,a short history of baglama and general structure of baglama family.

In the second part, we give information about the plans of Ministry Of National Education, Public Education Centre basic balgama course and advanced level baglama course, Turkish Music Government Conservatory At Istanbul Technical University, baglama curriculum and Conservatory of Haliç University baglama curriculum.

In the third part,we compare baglama curriculums and in the end of these comparisons, ideal programme for Ministry Of National Education, Public Education Centre baglama course is evaluated and necessary programme is formed.

Key words: Public Training Centre, Baglama.

GİRİŞ

Türk Halk Müziği asırlardır usta çırak ilişkisi içerisinde günümüze kadar gelmiştir. 80 yıllık süreç içerisinde değerli müzik adamlarının çabalarıyla Türk Halk Müziğinde bilimsel çalışmalar yapılmaya başlanmış ve bağlama için metodlar yazılmaya başlanmıştır. Buda beraberinde dünya standartlarında yazılan bağlama metodları ile müziğimizi ve enstrümanımızı dünyaya daha iyi tanıtılabilmemizi sağlamıştır.

Kültürel ve toplumsal değerlerin tüm dünyaca tanındığı, bilgiye en kısa sürede ulaşmanın önemli olduğu bu dönemde, Türk Halk Müziğinin en çok kullanılan çalgısı bağlama için yazılan metodların, uzun yıllardır çalıştığım yaygın eğitim kurumu İzmit Halk Eğitimi Merkezi sebebi ile sonrasında tüm yaygın eğitim kurumları için düşünülen, eğitim gören tüm kursiyerlerin istenilen hedefe daha kısa sürede, bilimsel normların doğru yöntemlerle harmanlanıp, yaygın eğitim kurumlarında çalgı eğitimini hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin doğru ve hedefe yönelik öğrenmeleri çıkış noktası ile akademik anlamda bir öneri olarak getirilmiştir.

Çalışmada; kaynak tarama yöntemi, karşılaştırma yöntemi ve tümden gelim yöntemi kullanılarak bilgiler sunulmuştur.

Tezimizde, Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Merkezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ve Haliç Üniversitesi Konservatuvar bağlama programları, bağlama'nın teknik analizi ve eğitimi ele alınarak öncelikle araştırmanın konusu olan "bağlama" alan olarak tanıtılacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Merkezi bağlama kursu modül programları incelendiğinde bazı eksiklikler olabileceği kuşkusuna aklı gelmektedir. Bu eksikliklerin giderilebilmesi adına akademik bağlama programları incelenerek ideal bir hale gelmesi konusunda öneriler getirilecektir.

1. BÖLÜM: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI HALK EĞİTİM MERKEZLERİ

1.1 M.E.B H.E.M

1.1.1 Tanımı

Halk Eğitim; örgün eğitimin içinde veya dışında kalmış, her yaş gurubundaki fertlerin, günün gelişen teknolojik, toplumsal, sosyal ve kültürel şartlara uyumlarını, değişik meslek sahibi olmalarını sağlayan, okuma-yazma ve eksik eğitimlerini tamamlayan planlı, programlı eğitim faaliyetleridir. Eğitirken üretim yapan, üretim yaparken iş gücünü ekonomik katkı olarak aile bütçesine aktaran, meslek sahibi kişiler yetiştirmek ve bunları toplumun değişik üretim ve hizmet sektörlerinde değerlendirmek halk eğitimin en başta gelen amaçları arasındadır.

Atatürk, 1924 yılında okuma- yazma seferberliği ile Türkiye Cumhuriyetinin en kapsamlı halk eğitimi faaliyetini başlatmıştır. O dönemde atılan bu adım uzun süre devam etmiş, yetiştirilen kişilere, toplum öğretmeni oldukları bilinci verilmiş ve “Halk Eğitimci” olarak okuma -yazma seferberliğinde etkin olarak görevlendirilmişlerdir¹.

1.1.2 Yaygın Eğitimin Tarihi Gelişimi

Halk eğitimi fikri ve ihtiyacı Türk toplumlarında çok eski tarihlerde sezilmiş, bu ihtiyacı karşılamak üzere çeşitli tedbirler alınmıştır. Modern halk eğitimi görüş ve anlayışından farklı olmakla beraber, halk eğitimi çalışmalarına, somut örnekleriyle hemen her devirde rastlanmaktadır. Bu hareket bilinçli fakat halk eğitimi sözü edilmeden eğitimin temel hedeflerine yöneltilmiş, etkili, sürekli yapıcı bir hareket halinde ortaya konmuştur. Hun, Göktürk ve Uygur Türklerinin Tanrıları ve ölüleri için düzenledikleri dini törenler, Türk beylerinin düzenledikleri şöenler, av eğlenceleri temelde birer halk eğitimi hareketidir. Orhun Yazıtları, Dede Korkut Masalları bu eğitimin tarihe geçmiş canlı belgeleri ve kanıtlarıdır.

Bugünkü anlamda, bilinçli bir halk eğitimi Selçuklu ve Osmanlı Türklerinde görülmektedir. Halk eğitimi hareketi Selçukluların ve Osmanlıların yükselme

---

¹ *İnternet Kaynağı: www.edebiyatdefteri.com/yazioku.asp?id=10158, Erişim Tarihi: 10.11.2010.*

devirlerinde teşkilat ve sistem olarak en üst seviyesine ulaşmıştır. Ancak bu sayede; Anadolu ve Trakya'nın Türkleşmesi devlet ve memleket idaresinin yerleşmesi ve sosyal yapının oluşması mümkün olmuştur. Bu devletlerin gerileme devresinde ise, halk eğitimi toplum düzeninde etkili bir sistem olmaktan çıkmış, teşkilat dağılmış, ilgili kuruluşlar bozulmuştur. Bunun sonucu olarak; devletin toplumsal, kültürel ve idari düzeni sarsılmış ve bu durum yıkılışı hızlandırıcı bir etken olarak ortaya çıkmıştır. Ancak cumhuriyet yönetimiyle birlikte, bütün hizmetler gibi eğitim, özellikle halk eğitimi de yeniden ele alınmış, düzenlenmiş ve bugünkü görünümünü kazanmıştır².

1.1.2.1 Selçuklularda ve Osmanlı Devletinin Kuruluş ve Yükseliş Devirlerinde Yaygın Eğitim

Anadolu da ki Türk hâkimiyeti gerçek bir yerleşme ve yurt edinme hareketi ile birlikte yürüyordu. Bu, geniş alanda harekete geçmiş bir halk eğitimi idi. Selçuklu ve Osmanlı Türklerinde yürütülen halk eğitimi hareketi; kuruluş yönetim, hizmetin şekli, alanları ve yönleri bakımından temelde birbirine benzemekte ve bir bütünlük taşımaktadır. Selçuklu ve Osmanlılarda halk eğitimi yapan kuruluşların başlıcaları şunlardır.

1.1.2.1.1 Medreseler

Selçuklular ve Osmanlılar ele geçirdikleri yerlerde hemen bir medrese yaptırıyorlardı. Medresenin yanı başında da kitaplıklar, bakım evleri, hastaneler kuruluyordu. Medreselerde dini bilimler, tıp, mühendislik öğrenimi yapılıyor, çeşitli konular tartışılıp geliştiriliyordu. Kitaplıklar, bakım evleri, hastaneler halka yönelmiş birer eğitim ve yardım kurumlarıydı.

---

² İnternet kaynağı: *yaygın eğitimin tarihi gelişimi*, <http://www.antalyahem.com> erişim tarihi: 10.11.2010

1.1.2.1.2 Ahilik

Bunların gariplere yardım, zulüm görenleri korumak gibi fonksiyonları vardı. Ahilik, Selçuklular zamanında gelişmiş Osmanlı Devletinin ilk yıllarında ise en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

1.1.2.1.3 Loncalar

Anadolu Türkleri arasında XIII. Yüzyıldan beri görülen loncalar dini, iktisadi ve eğitsel bir nitelik taşıyordu. Loncalar bugün bile çözümleyemediğimiz bazı iktisadi ve toplumsal sorunları kendi kuruluşları içinde çözüme kavuşturmuş, esnaf ve sanat sahipleri sıkı bir disiplin içinde tutmuşlardı. Loncalar, iş ve ticaret ahlakını koruyor, usta işçi yetiştiriyor, işçiyi himaye ediyor ve iş sahibi durumuna getiriyordu.

1.1.2.1.4 Terbiye Ocakları

Yazılı kaynaklar, İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethini izleyen yıllarda, halk eğitimi merkezlerine girildiğini göstermektedir. İş aramak için Anadolu ve Rumeli'den İstanbul'a gelen vatandaşların şehir yaşamına uymada zorluk çektiklerini ve birtakım sosyal problemlerin çoğaldığını gören idareciler, bu aksaklıkları önlemek amacıyla, birisi Üsküdar'da diğeri Rumeli yakasında "Terbiye Ocağı" adı ile iki halk eğitimi kurumu açmışlardır. Bu kuruluşların o zaman bir okul gibi işletildiği anlaşılmaktadır.

1.1.2.1.5 Ordu

Selçuklular ve Osmanlılarda ordu büyük bir halk eğitimi hareketini yürütüyordu. Osmanlı Devletinin gelişme döneminde Hıristiyan çocukları Turnacı Başı tarafından devşiriliyor, Acemi Kışlalarında Türk ve İslam geleneklerine göre yetiştiriliyordu. Ayrıca Hıristiyan esirleri de böyle bir eğitime tabi tutuluyordu. Devşirme ve esirler arasında gerçekten yetenekli olanlar Enderun okuluna alınıyorlardı. Ordu içinde sürdürülen bu hareket, Anadolu ve Trakya'nın Türkleşmesini amaç edinen başarılı bir halk eğitimi hareketi idi.

1.1.2.2 Osmanlı Devletinin Duraklama ve Gerileme Devirlerinde Yaygın Eğitim

Selçuklu Türklerinde ve Osmanlı Devletinin ilk devrelerinde değişik organizasyonlarla, yaygın bir şekilde ve çok yönlü olarak yürütülen halk eğitimi hareketleri Anadolu'nun Türkleşmesi gibi başarılı sonuçlar vermişti. Ancak duraklama döneminde bu eğitim hareketinin hedefinden saptığı, ihmal edildiği ve önemsenmediği görülmüştür. Duraklama ve gerileme devrinin genel görünümüne uygun olarak medreseler gerçek bir bilim yuvası olmaktan çıkmış; Ahi ve lonca kuruluşları eğitim, denetleme ve yol gösterme niteliğini kaybetmiş, ordu ise amacından uzaklaşmış idi. Bütün bunlara karşılık ülkeye yeni bir halk eğitimi görüş ve anlayışı getirilememiştir.

1.1.2.3 Tanzimat ve Meşrutiyet Devirlerinde Yaygın Eğitim

Tanzimat fermanı, Osmanlı Devletine yeni bir anlayış getiriyordu. Bu, devlet yönetimindeki olumsuz gidişe son verme hareketi idi. Tanzimat fermanını Osmanlı halkına anlatmak, getirdiği yeni anlayış ve görüşleri açıklamak gerekiyordu. Bunun içinde halkın aydınlatılmasına ve eğitilmesine ihtiyaç vardı. Tanzimat fermanını halka duyurmak ve benimsetmek üzere, yurt çapında bir halk eğitimi seferberliğine girişildi. Bu çabalar halka dönük eğitimin ilk adımlarıydı. Bunu gazete, roman, tiyatro, tarih vb. şekillerde yer alan basılı yayımlar izledi. Artık ülkede halk eğitimin gereği ve önemi anlaşılmiş ve kabul edilmeye başlanmıştı. Ülkemizde modern halk eğitimi hareketinin başlangıç döneminde, Yusuf Ziya Paşa, Gazi Ahmet Muhtar Paşa, Vidinli Tefik Paşa gibi aydınların 1865 yılında kurdukları İslam Öğretim Derneği (Cemiyet-i Tedrisiye-i İslâmiye) tarafından İstanbul da Beyazıt semtinde açılan Çıracık Mektebi özel bir yer tutmaktadır. Çıracık Mektebinin amacı, çalışan halk arasında okuma-yazma bilmeyenlere, özellikle kapalı çarşı esnafı çocukları ile benzeri çevre halkına, okuma-yazma, hesap ve din bilgisi öğretmek idi. Resmi müdahale ile 1874 yılında Kapanmak zorunda kalan Çıracık Mektebi, İslam Öğretim Derneği tarafından II. Meşrutiyetten sonra yeniden açılmış ve 1928 yılına kadar hizmete devam etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun içinde bulunduğu buhranlı yıllarda ve ümmetçilik milliyetçilik akımları ortasında 1911 yılında Türk Ocakları kurulmuştur. 1913 tarihli İlköğretim Kanununda (Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı) halk eğitimine yer verildiğini görüyoruz. Bu Kanunla ilköğretim çağını aşmış olanlar için genel bilgi, tarım, sanat ve ticaret dersleri düzenlenmesi ön görülüyordu. Bu yıllar içinde diğer bir

gelişme, 1924'de İstanbul Vilayeti Genel Meclis kararı ile özel idare tarafından hayatını kazanmak zorunda kalan çocuklar için geceleri faaliyette bulunacak ve temel bilgi kazandıracak çırak okullarının açılmasıdır. Bu okullar I. Dünya Savaşının Osmanlı İmparatorluğu için yenilgi ile bitmesi üzerine mali sıkıntılarla karşılaşarak kapatılmıştır³.

1.1.2.4 Türkiye Cumhuriyeti'nde Yaygın Eğitim

Cumhuriyetin ilânı ile birlikte, halkın içinde bulunduğu çeşitli problemleri aşmak için yaygın eğitime büyük önem verildiği görülür. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilk halk eğitim birimi 1926'da Halk Terbiyesi Şubesi adıyla kurulmuştur. 1927 yılında halk derslikleri ve halk konferansları yönetmeliği çıkarılmış, bununla, vatandaşlara yurttaşlık, kültür ve eğitim ihtiyaçlarını giderici eğitim verilmesi hedeflenmiştir. 1928'den sonra yeni harflerin kabul edilmesiyle Atatürk'ün önderliğinde Millet Mektepleri açılmış, bu eğitim hareketinde öğretmenlerle birlikte birçok aydın da görev almıştır. Bununla milyonlarca vatandaşa okuma-yazma ile birlikte, bir takım temel bilgiler de verilmiştir⁴.

1930 yılında, yurttaşların öğrendiklerini unutmamaları ve okuma alışkanlıklarını sürdürmeleri amacıyla Halk Okuma Odaları açılmaya başlamıştır. Okuma odalarının sayısı 1936 da 500 e yükselmiştir. Ancak, daha sonraki yıllarda bu konuya gereken önem verilmemiş ve oda sayısında düşme olmuştur. 1953'ten sonra okuma odalarının yeniden geliştirilmesi yoluna gidilmiştir. İnkılâpları yaymak, kökleştirmek ve halkı toplumsal, kültürel açıdan geliştirmek amacıyla 1932 yılında Halk evleri kurulmuştur. Halk evleri; halk dershaneleri, kursları, kitaplık, yayım, köycülük, dil ve yazım, tarih ve müze, sosyal yardım, spor, temsil, güzel sanatlar konularında faaliyet göstermişlerdir. 1933 yılında yürürlüğe giren 2287 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü ve Görevleri ile ilgili kanun, ulus okulları ve halk eğitimiyle ilgili hizmetleri İlköğretim Genel Müdürlüğü ne vermiştir.

1936 yılında açılan eğitim kursları ve 1940 tarih ve 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kuruluş Kanunu ile köy eğitimci ve öğretmenlerine okuldaki görevleri yanında, halkı

---

³ İnternet Kaynağı: **Yaygın Eğitim**, okulweb.meb.govtr/38/10/171030/yaygin.htm, Erişim Tarihi: 09.11.2010.

⁴ İnternet Kaynağı: **Cumhuriyet döneminde yaygın eğitimde gelişmeler**, <http://oguzelihem.com>, Erişim tarihi 10.11.2010.

eğitmek ve yetiştirmek görevi de verilmiştir. 1939 da Sanat okullarına bağlı olarak köylerde köy erkekleri için demircilik-marangozluk, köy kadınları için de biçki-dikiş kursları açılmış ve bu kurslar halk eğitimine büyük katkıda bulunmuştur. Bunu 1948 yılında Halk yayınlarının devletçe ele alınması ve yayımı izlemiştir.

1951 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca halk eğitimine yeni bir yön verilmek istenmiş ve halk eğitimi üzerinde çalışanlardan raporlar alınmış, anketler yapılmış ve Amerika'dan bir halk eğitimi uzmanı davet edilmiştir. Bu uzman 1951 yılında yurdumuza gelerek incelemeler yapmış ve bakanlıklar arası bir semineri yönetmiştir. Ayrıca, halk eğitimi konusunda bir rapor hazırlayarak Milli Eğitim Bakanlığına sunmuştur. Prof. Watson Dickerman tarafından hazırlanan bu raporda; halk eğitimi çalışmalarının bilimsel ve sistemli şekilde ele alınması ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir teşkilâtın kurulması önerilmiştir. Bu teklife uygun olarak 1952 yılında yeniden, Milli Eğitim Bakanlığına Halk Eğitimi Bürosu kurulmuş, 1953 de köy ve kasabalarda Halk Okuma Odaları, 1956 yılında da ilçelerde Halk Eğitimi Merkezleri açılmaya başlanmıştır⁵.

29 Ağustos 1960 tarihinde Halk Eğitimi Hizmetlerini daha da yaygınlaştırmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığına "Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. 1967 yılında alınan Bakanlar Kurulu kararıyla "Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü" Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. 1972-1977 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çalışan değişik yaygın eğitim kurumları birleştirilerek Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde toplanmıştır⁶.

Ülkemizin hızlı bir şekilde saniyeleşme süreci içine girmesiyle birlikte okullarda yetişen orta vasıflı teknik insan gücü ihtiyacı karşılanamaz hale gelmiştir. Bunun yerine işyerlerinde çalışan vasıfsız insan gücüne teorik bilgiler kazandırılması ve onların orta vasıflı teknik insan gücü haline getirilmesi için çıraklık eğitimine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç, 1963 yılı İcra Planında tedbir olarak yer aldığı halde, Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ancak 1977 yılında çıkarılabilmektedir.

Kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, faydalı ve ekonomik bir şekilde yürütülmesi amacıyla, Bakanlıkların kurulmasına ve teşkilat görev ve yetkilerine ilişkin esas ve

---

⁵ İnternet Kaynağı: **Yaygın Eğitim**, okulweb.meb.gov.tr/38/10/171030/yaygin.htm, Erişim Tarihi: 09.11.2010.

⁶ İnternet kaynağı: **Yurdumuzda Halk Eğitiminin Tarihçesi**, <http://www.karacabeyhem.com> Erişim Tarihi: 10.11.2010.

usuller 13.12.1983 gün ve 170 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname doğrultusunda, Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı birleştirilerek Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Yaygın eğitim genel müdürlüğü de çıraklık eğitimi genel müdürlüğü ile birleştirilerek Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü adını almıştır. Daha sonra çıkarılan 30.4.1992 gün ve 3797 sayılı kanunla genel müdürlüğün görevleri yeniden belirlenmiştir⁷.

1.1.3 MEB HEM'nin Amacı

MEB Halk Eğitim Merkezlerinin amaçları yönetmelikte aşağıda görüldüğü gibi düzenlenmiştir.

- a) Yaygın Eğitimin amaç ve işlevinin; Anayasa, Türk milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde yerine getirilmesi için planlı kalkınma hedefleri doğrultusunda toplumun özellikleri ve ihtiyaçlarına göre bireylere;
- b) Milli bütünlüşmeyi güçlendirici ve yurttaşlık görevini bilinçli olarak yapmalarını sağlayıcı, demokrasiyi güçlendirici, kişilerin düşüncelerini, kişiliklerini ve yeteneklerini geliştirici biçimde eğitim çalışmaları yapmak,
- c) Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak,
- d) Çağımızın bilimsel, teknolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerine uyumlarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,
- e) İmkânların elverişli olması durumunda bilişim teknolojisi kullanılarak yaygın eğitimi yurt dışında ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yaygınlaştırmak, diğer ülkeler ile Türk cumhuriyetleri ve Türk topluluklarına yönelik programlar hazırlayıp uygulamak,
- f) Türkçenin doğru, güzel, etkili ve kurallarına uygun olarak öğretilmesi, kullanılması ve yaygınlaştırılması yönünde yurt içi ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı için öğretim programları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,

---

⁷ İnternet Kaynağı: **Yaygın Eğitim**, okulweb.meb.govtr/38/10/171030/yaygin.htm. Erişim Tarihi: 09.11.2010.

- g) Toplumun kalkınmasında kamu, özel ve yerel kaynaklar harekete geçirilerek kalkınma projelerine halkın katılımını sağlayıcı önlemler almak,
- h) Milli kalkınmayı desteleyici, toplumsal projelerin başarıya ulaşması için eğitim etkinliklerini düzenlemek ve bu tür çalışmalara katılmak,
- i) Milli kültür değerlerinin korunması, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak,
- j) Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışmaya yönelik alışkanlıklar kazandırmak,
- k) Tarım, endüstri ve hizmet sektöründeki yeni teknolojilerin tanıtılmasına, yeni hizmet alanlarının geliştirilmesine, işsiz ya da farklı bir iş kolunda çalışmak isteyenlerin istihdamını sağlayıcı ve çalışanların hayat seviyelerini yükseltici beceriler kazanmalarına yardımcı olmak,
- l) Yöresel özelliklere ve ihtiyaçlara göre eğitim-öğretim, üretim, istihdam, pazarlama ve örgütlenmeye yönelik çalışmalar yapmak,
- m) Kırsal kesimden göç edenlerin kent kültürüne uyum sağlamalarına yönelik eğitim çalışmaları yapmak,
- n) Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak sanayinin ihtiyacı olan iş gücünün yetiştirilmesine yardımcı olmak için mesleki ve teknik içerikli eğitim çalışmaları yapmak,
- o) Mesleklerinde hizmet içi eğitim vermek ve çeşitli mesleklerde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırma imkânı sağlamak,
- p) Sağlık kuruluşları ve alan uzmanlarının iş birliğinde halk sağlığının korunması, aile planlaması, sivil savunma, sağlıklı beslenme ve barınma, iyi bir üretici ve bilinçli bir tüketici olma niteliğini kazandırıcı çalışmalar yapmak,
- q) Serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak, yetenekleri sergileme ve geliştirme imkânları sağlamak,
- r) Özel eğitim gerektiren, gelişim özelliklerine dayalı bireysel yeterlilikleri doğrultusunda okuma-yazma öğretmek, eğitimlerini tamamlamak, bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamaktır⁸.

---

⁸ M.E. B. H.E.M. İeri Yönetmeliği

1.1.4 M.E. B. H.E.M'de Yapılan Çalışmalar

Merkezlerde yaygın eğitimin ilke ve amaçları doğrultusunda aşağıda belirtilen görevler yürütülür:

- a) Milli kültür, bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum, yurttaşlık eğitimi, güzel sanatlar, sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler ile benzeri konuları içeren eğitim çalışmaları yapmak.
- b) Okuma- yazma öğretimi ve diğer eksik eğitimlerin tamamlanmasına destek sağlayıcı sürekli eğitim yapmak, şartlar ve ihtiyaçlara göre ilgili eğitim kurumları ile iş birliği içinde programlar hazırlamak ve uygulamak.
- c) Meslek öncesi eğitimi, yeni bir meslek edinmeyi, çok yönlü iş eğitimi, endüstri içinde eğitim ve sürekli eğitim konularını kapsayan mesleki teknik eğitim programları uygulamak, yerel düzeyde iş gücü piyasası ile ilgili araştırmalar yaparak istihdam edilebilir meslek alanlarında kurslar düzenlemek ve nitelikli ara insan gücü yetiştirmek.
- d) Turizm, halk sağlığı, tarım, ev ekonomisi, kooperatifçilik, toplum kalkınması, sürdürülebilir çevre bilinci, doğal hayatı koruma, kazalara karşı önlem, doğal afetten korunma, girişimcilik, tüketici eğitimi, sivil savunma, ilk yardım, halk sağlığı, uyuşturucu ile mücadele, bulaşıcı hastalıklara karşı önlem alınması, doğabilecek özür lülüğün önlenmesi gibi konularda kurs, seminer, konferans, yarışma, açık oturum, sergi, panel, sempozyum ve benzeri etkinlikleri düzenlemek.
- e) İmkânlar ölçüsünde kitaplıklar oluşturmak, belli aralıklarla yayınlar yapmak, yörenin tarihi ve kültürel değerlerini gelişme sürecinde derleme ve yayın yoluyla tanıtmak, yörede yetişmiş ünlü kişilerin biyografilerini hazırlama ya da hazırlanmasını özendirmek ve desteklemek gibi çalışmalar yapmak.
- f) Milli ve mahalli bayramlar, belirli gün ve haftalar, çevreye ait gelenek ve görenekleri ile milli kültür değerlerinin tanıtılması, korunup yaşatılması yönünde çalışmalar yapmak.
- g) Kurs dışı eğitsel etkinlikler çerçevesinde yarışma, sergi, gezi, panel, toplantı, kampanya ve benzeri etkinlikler düzenlemek, bu etkinliklerin süreklilik

kazanmasını sağlamak, gerekli şartların oluşturulması kaydıyla yöresel, ulusal ve uluslar arası düzeyde gerçekleştirmek, ihtiyaç duyulan kulüpleri oluşturup etkin şekilde çalıştırmak.

- h) Bakanlığa bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları işbirliğinde ulusal meslek standartlarına uygun mesleki ve teknik eğitim programları hazırlamak ve bu programlara göre kurslar açmak.
- i) Döner sermaye işletmesine bağlı olarak mesleki, sosyal ve kültürel amaçlı kurslar düzenleyip eğitim içerisinde üretimi gerçekleştirmek, atıl kapasiteyi değerlendirmek, ekonomik ve toplumsal yarar sağlayıcı çalışmalar yapmak.
- j) Etkinliklerle ilgili hazırlanmış yazılı, görsel ve işitsel araçlardan belli bir program çerçevesinde kursiyerlerin yararlanmasını sağlayıcı çalışmalar yapmak.
- k) Diğer resmi kurum ve kuruluşlar, belediyeler, dernekler, meslek odaları, vakıflar ve gönüllü kuruluşlarca halka açık ücretsiz düzenlenecek yaygın eğitim amaçlı kurslarla ilgili kurs açma, öğretime başlama, denetim, rehberlik, gözetim, sınav ve benzeri konulara ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, gerekli eş güdümü sağlamak.
- l) İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde özel eğitim gerektiren kişilere yönelik kurs ve etkinlikler düzenlemek.
- m) İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak; koruma altındaki çocuklar ve kadınlar, sokakta çalışan çocuklar, tedavi altındaki madde bağımlıları, tutuklu ve hükümlüler ile hastanede yatan kişilere kurs ve etkinlikler düzenlemek, emekliliğe uyum ve yaşlılara yönelik etkinlikler gerçekleştirmek.
- n) Aileyi geliştirmeye yönelik çocuk psikolojisi, çocuk bakımı, çocuk gelişimi, ev yönetimi, aile iletişimi ve benzeri konularda eğitim etkinlikleri düzenlemek; anne-baba ve çocuk eğitimiyle uygulamalı kurslar düzenlemek, kursiyer çocuklarının yararlanabileceği çocuk bakım ve eğitim odaları oluşturmak⁹.

---

⁹ M.E. B. H.E.M' leri Yönetmeliği

2. BÖLÜM: BAĞLAMA’NIN TEKNİK ANALİZİ VE EĞİTİMİ

2.1. Bağlama’nın Tarihçesi

Türk folkloru içerisinde oldukça önemli bir yere sahip olan halk müziği ve oyunları, birçok yönü ile oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Bu zenginlikler içerisinde gerek halk türkülerinin gerekse halk oyunlarının ayrılmaz parçası olan halk çalgılarının önemli bir yeri vardır¹⁰.

Çalgı kaynaklarda;

1. Müzik aygıtı, enstrüman
2. Süpürge¹¹.
3. Müzikte güzel uyumlu sesler çıkarması için yapılmış araç, enstrüman
4. Müzikle yapılan eğlence, müzik aracı çalma,
5. Saz takımı,¹².
6. Saz, Türkçe çalmak fiilinden ism-i alet¹³.
7. Çalgı deyiminin müzikle müzik aletiyle uzaktan yakından hiçbir alakası yoktur. Çalgı deyimi Anadolu halkının çalı süpürgesine verdiği addır. Çalmak ise hırsızlıktır¹⁴.
8. Süpürge sapı, çanak-çömlek, teneke kutu gibi herhangi bir nesne. Her ne kadar çok değişik anlamları olan “çalmak” fiilinden yapılmış “çalgı” kelimesimiz, Farsça, sazın karşılığı gibi görünüyorsa da çalgı çalmak, çalgıya gitmek, çalgıcılık yapmak toplumumuz da; saz çalmak, saz meclisine gitmek, sazendelik yapmak, deyimlerinin yanında pek fazla itibar görmemiştir¹⁵. Şekillerinde açıklanmıştır.

Uluslar arası çalgı sınıflandırma sistemine (Sachs-Horbostel) göre bağlama, “uzun lutlar” (long-luthes) sınıfına girmektedir. Yapı olarak, sap boyuna göre daha küçük bir gövdeden oluşan bu tip çalgıların, oldukça uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Bu geçmiş içinde başlıca Anadolu, Orta doğu ve Asya kaynakları öne çıkmaktadır.

¹⁰ EKİCİ Savaş; *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri* s.9 Yurtrenkleri Yayınevi Ankara 2006

¹¹ Türkçe Sözlük T.D.K. yayınları sayı:403,s.165,Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara 1981

¹² PÜSKÜLLÜOĞLU Ali; *Türkçe Sözlük*, s.348,Yapıredi yayınları LTD. ŞTİ. İstanbul 1995

¹³ ÖZTUNA Yılmaz; *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, s.192,Kültür Bakanlığı 1163,Kültür Eserleri Dizisi:149,Başbakanlık Basımevi, Ankara 1990

¹⁴ AÇIN Cafer; *Enstrüman Bilimi(organoloji)*,s.15,Yenidoğan Basımevi LTD. ŞTİ. İstanbul 1994

¹⁵ TANRIKORUR Cınuçen; *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, s.282,Ötüken Neşriyat A.Ş. İst. 1998

İngilizce “luth” adı, Arapça “el-ud”dan gelmektedir. Endülüs kültürü aracılığıyla bu isim Anadolu kültürüne geçmiş ve luth, lauta, lauda gibi adlara dönüşmüştür. Uzun saplı lutların tarihsel olarak görüldükleri ilk kaynak, MÖ.3. bine ait, Akad devri silindir mühürleridir. Özellikle MÖ.2. binden başlayarak, daha küçük yapıdaki uzun saplı lutlar, Doğu Akdeniz, Mezopotamya ve Doğu Asya’da bulunmuştur. Bu türlerin bilinen en eski örnekleri, MÖ 1730-1580 tarihlerinde Mısır’da görülmektedir. Bunlar sapın uç kısmına doğru sivrilerek uzayan örneklerdir. Ayrıntılı resimler üzerinde açıkça görülebilmektedir ki, çalgı, üzerine bağlanmış bir mızrap veya çalanın bileğine bağlanmış bir tel aracılığıyla çalınmaktadır. Bağlama benzeri çalgıların Anadolu’da bulunan en eski örnekleri ise, MÖ. 1680-1375 tarihlerinde, Eski Hitit Dönemi’ne aittir. Ayrıca, Zincirli ve Kargamış’ta (G. Antep) de, Geç Hitit Dönemi’ne ait çeşitli kabartma taş levhalar üzerinde de bu tip çalgılara rastlanmıştır. Bu tür çalgıların Frigler, Lidyalılar ve Urartularda da kullanıldığı bilinmektedir. Bizans döneminde, 5. yy’a ait mozaikler üzerinde, “pandura” adı verilen, üç telli ve perdesiz örneklere rastlanmaktadır. Bu mozaik Selçukluların Anadolu’ya gelişinden önce de, bu tür çalgıların Anadolu’da kullanılmakta olduğunun bir göstergesidir. L. Picken’a göre, uzun saplı lutların asıl kaynak yeri, Suriye ve çevresidir. Bu tip çalgılar, olasılıkla 2500 yıl önce Asya’ya geçmişti. Çünkü 2. Ve 3. yy’larda, benzer çalgılara Çin’de de rastlanmaktaydı. Bağlama benzeri çalgıların batıya yeniden getirilişlerinde, Türk’lerin aracılığı etkili olmuştur. Asya Türkleri arasında, bağlamaya benzeyen ilk örnekler, eski Kırgız Türklerinin yerleşim alanı olan Hakas bölgesinde bulunmuştur. İki telli olan bu örneklerin perdeleri yoktur. Bu çalgının perdeli örneklerine günümüzde “dutar” (iki telli) denilmektedir. Genel olarak Asya Türleri, bağlama tipli telli çalgılara “kopuz” ya da “komıs” adını vermektedir¹⁶.

Araştırmalar “Bağlama”nın Asya kökenli “Kopuz”dan geldiğini ortaya koymaktadır. Asya insanının en eski kültür ürünlerinden biri olarak kabul edilen kopuz, çok geniş bir sahaya yayılmış ve ait olduğu toplulukların adeta sembolü haline gelmiştir. Kopuz yalnız Asya kültüründe değil Anadolu kültüründe de önemli bir rol oynamıştır¹⁷.

---

¹⁶ ÖZTÜRK Okan Murat; *Bağlamanın Tarihçesi* İnternet Kaynağı:
www.turkularla.net/baglama/baglamanin-tarihcesi_7.html, Erişim Tarihi:10.11.2010

¹⁷ PARLAK Erol; *Türkiye’de el ile(şelpe)Bağlama Çalma Geleneği ve Çalgı Teknikleri* s.5 T.C. Kültür Bakanlığı yayınları Ankara 2000

Kopuzda genel bir deyimdir ve birçok çeşidi vardır. Kıl kopuz, oklu kopuz, çertme kopuz, çerti kopuz, kollu kopuz (kolça kopuz) vb. Kolça kopuzun yani kollu kopuzun koluna perde bağlanması ile ortaya çıkan bu tür kopuza daha sonraki dönemlerde bağlama denmiştir¹⁸. (Türklerde tel takmaya da “bağlama” denilmektedir.)

Kopuz, Asya Türklerinden sonra en çok Anadolu ve Rumeli’de benimsenmiştir. Kopuzun yapısında zaman içinde meydana gelen değişim ve gelişimler, onun bu topraklarda yayılışının eksikliğini ortaya koymaktadır. Kopuzun Anadolu’ya gelişi ve yayılışı ile ilgili olarak Gazimihal şunları ifade etmektedir:

“Ud tipli ve tambur tipli mızrap sazları Ortaçağın orta Asya uygarlığında ve ilk İslamiyet çağında Horasan’dan Anadolu’ya doğru tek asırdan çıkarak çeşitlenmişler demektir. Ülke uzlaşmaları onun haritasını Türkiye imparatorluğunun inginliği haline getirdi”¹⁹.

Dede Korkut hikâyelerinde kolça kopuz olarak bahsedilen çalgıdaki “kolça” sıfatının, uzunca kollu anlamında ve boyunun bağlama ve cura çapında olduğunu belirten Gazimihal, “tambura tipli sazlarımızın atası kolça kopuz olduğu Ortaçağ ve Orta Asya hesabına da her şeyden anlaşılıyor” tespitini yapmaktadır²⁰.

Evliya çelebi de bağlama kelimesine rastlanmamaktadır. Mahmut Ragıp Gazimihal, ülkelerde kopuz ve tezeneli sazlarımız isimli kitabında “belki de şehirlerde yok, köy ve aşiretlerde vardı. O yüzden Evliya Çelebi de haberdar olmadı.” demektedir²¹.

Bağlama adı 17.yy’dan sonra daha yaygın olarak kullanılmış, günümüzde de bağlama ailesindeki sazların genel adı olmuştur. Bağlama; geçmişten günümüze, yapılarına, boy ve ebatlarına, düzenlerine, tel ve perde sayılarına, çalınış biçimlerine, kavim ve aşiretlere, bölgelere göre birçok farklı isimlerle anılmıştır. Kopuz, komuz, saz, sazılak, bozuk, bozok, çöğür, çanğür, çağur, ruzba, ırızva, tanbura, dombra, dutar, dıngıra, destek, iki telli, çiftetelli, bulgari, baz, berene, çeşde, karadüzen, harek vb. Anadolu’da yakın zamana kadar saz kelimesi de çok yaygın bir biçimde kullanılmıştır ve kullanılmaya devam etmektedir. Farsça kökenli olan bu kelime, bugün bütün enstrümanların genel adı olmakla birlikte bağlama ailesindeki sazları anlatmak için

¹⁸ KURT İrfan; *Bağlama ve Bağlama Ailesinin Tanımlanmasındaki Bazı Sorunlar* s.2, Yayınlanmış Makale

¹⁹ PARLAK Erol; *Anadolu da Bağlama* s.1, Yayınlanmış Makale

²⁰ PARLAK, a.g.m., s.1.

²¹ KURT, a.g.m., s.2.

genel anlamda kullanılmıştır. Anadolu’da bağlama ve türlerine saz denildiği halde kaval, zurna, kemane vb. sazlar için bu kelime kullanılmamıştır. Yani bir anlamda bağlama ve türleri için kullanılmıştır. Bağlama kelimesi 17. yy’ dan itibaren görülmesine rağmen, kopuzun bazı türlerine saz denilmesi 15. yy’ a rastlar. Bu kelime, düzen ve ebat belirtmeksizin kullanılmasının yanı sıra örneğin (Âşık Veysel bağlama düzeni çalmasına rağmen, ben gidersem sazım sen kal dünyada, şu sazıma bir düzen ver) gibi eserler yapmıştır. Birçok yöremizde de bozuk düzeni ile çalınan büyükçe sazlara “saz” denilmektedir. Orta Anadolu’da Kırşehir, Ankara, Niğde, Konya vb. yörelerde bu kelime hem düzen hem de ebat belirtmektedir. “re” perdesi üzerinde karar vererek çalınanlara da “kara düzen” denilmektedir²².

Bağlama ve saz telaffuzlarının yanı sıra “bozuk, bozuk düzeni, bozuk” kelimesine de sıkça rastlanmaktadır. Bozuk Türkmenleri’nin çaldığı sazdan ismini aldığı kaynaklarda belirtilmektedir. Günümüzde de Güney Doğu Anadolu’nun bazı yörelerinde bozuk şeklinde telaffuz edilir. Ayrıca Kastamonu, Çankırı, Sinop gibi yörelerde bir bağlama çeşidinin de adı Bozuk’tur. Bozuk kelimesine Kütahya, Afyon, Uşak, Isparta ve Denizli taraflarında da rastlanmaktadır ve bu bir düzen olmanın yanı sıra bir saz çeşididir. Zaman zaman bozuk düzen olarak yanlış telaffuz edilen bu deyim bozuk sazının düzeni anlamında Bozuk Düzeni olarak kullanılması gerekmektedir. M.R. Gazimihal’ de “bozuk saplı sazların muahhar bir nevidir. Zil takımına bir tel katmakla 7 telli olarak yapılmıştır” denmektedir²³.

Tanbura tanımlamasına gelindiğinde ise; Orta Asya Türkleri teli çok olan sazlara Tambur demişlerdir. İrfan Kurt’ un Bahattin Ögel imzalı Türk Kültür Tarihi’ne Giriş eserinden aktardığına göre bu sazların altı çift telleri bulunur, ara tellerde oniki ye kadar çıkar. Böylece boyları da normal sazlara göre büyük olur.

Yine aynı kaynakta “ancak oralarda çok telli sazlara Danbura, Dombra” denmiştir. Evliya Çelebi, Tel Tanburacıyan bölümünde şöyle diyordu: “Dört yüz neferdir Kütahiye de iftedli-oğlu telif etmişti. Amma zenpare sazıdır. Tanbura gibidir. Amma hurde ve tarları üçer tellidir v perdelidir lakin zalim, gayet suzinak sazıdır. Mahalle arasında çalınsa, valide ve hemşire ve hala deyzemüz pencerelere cem olup bakmaları mukarrerdir”. Tanbura görülüyor ki geçmişte büyükçe ve çok telli bir

---

²² KURT İrfan; a.mk s.2-3

²³ KURT İrfan; a.mk s.3-4

sazdır.Klasik Türk Müziği'ndeki tanbur dan esinlenildiği söylenilmekle birlikte bunun pek aslı yoktur. Daha çok Kazak, Özbek, Türkistan Türkleri' nin “danbura ve dombra”larından türemiştir. Evliya Çelebi tanburanın Maraş'tan çıktığını da söylemektedir. Dulkadiroğulları döneminde bu bölgede daha yaygın olduğu söylenmektedir. M.R. Gazimihal, tanbura için “boyutlarca tanbura da bozuk kadardır şekilce bir farklılık yoktur. Düzeni bozuktaki gibidir. Perde teşkilatı 12 telli denilen saza benzemekle beraber nim sesleri yoktur”. Yakın tarihimizdeki Tanburacı lakaplı saz sanatçılara ve çaldığı ezgilere baktığımızda bu ezgilerin ses genişliği melodik ve ritmik yapıları açısından büyük boy uzun saplı ve çok telli sazlarla icra edildiği görülür.(Tanburacı Osman Pehlivan)²⁴.

Bağlama düzeni çalma geleneği olan yörelerimizde bağlama boyları hiçbir zaman tanbura boyundan büyük olmamıştır. Bağlama ailesindeki sazların genel adı olan bağlama ile bozuk gerek düzeni gerekse ebatlarıyla birbirlerinden farklı iki sazdır. Farklı algılanıp farklı ifade edilmelidir. Aile içindeki sazları tek başına icra ettiğimiz durumlarda adına ve büyüklüğüne bakmaksızın istediğimiz düzene akortlayıp çalabiliriz. Bozuk düzeni ve onun alt düzenleri vardır. (Misket, Müstezat, Abdal, Hüdayda vb.) Bu düzenlere bozuk düzeninin üst telini veya orta telini çalınan ezginin karar sesine akortlayarak ulaşabiliriz. Fakat bağlama düzenini bozuk düzeninin alt düzeni olarak düşünemeyiz. Bağlama düzeninde çalınan hiçbir ezgi de “mi” kararlı notaya alınmamıştır. Bağlama düzeni başlı başına bir düzendir. Divan sazına gelince kaynaklarda Âşık Sazı olarak da geçmektedir. Divan meclislerinde çalınan saz anlamında bu ad verilmiştir. Meydan sazı da aynı anlamdadır. Bu meydan da divan meclisi veya tekke meydanıdır. Sokaktaki meydan değildir. Divan sazının işlevi ve aile içerisindeki sıralamasında herkes hemfikirdir. Ailenin ene büyük sazıdır. Cura; belki de kolça kopuzun ta kendisi çok farklı şekillerde birçok düzen ve çeşidi ile ailenin en küçük üyesidir. Anlamı küçük (hıra) tiz sesli demektir. Halk sazlarımızın hepsinin curası vardır. Yakın tarihimizin meşhur curacılarından Fethiyeli Ramazan Güngör (Topal Ramazan) üç telli parmak curasına üç telli bağlama ve kopuz demektir. Zeybek, Bozuk, Çiftetelli, Boğma, Kopuz ve Bağlama gibi düzenler kullanmaktadır. Asıl düzeninin de Bağlama düzeni olduğunu söylemektedir. Toplu icraların yaygınlaşması ve de özellikle yurttan seslerin etkisi ile T.H.M ve Bağlamada birçok

---

²⁴ KURT İrfan; a.mk s.4

yeni terimler telaffuz edilmeye başlanmıştır. Bu topluluklarda değişik boylardaki sazlar birbirlerinin oktavları ya da dörtlü ve beşlileri şeklinde ve hepside aynı düzende akortlanıyor (Divanın oktavı tanbura, beşlisi bağlama, bağlamanın oktavı da cura gibi...) ²⁵.

2.2 Bağlama'nın Yapısal Özellikleri

Günümüzde kullanılan hemen hemen her çalgının İsa'nın doğumundan önce de ilkel biçimleri ile bulunduğu bilinmektedir. İlk çağda kullanılan ve günümüz çalgılarının atası sayılabilecek bir türün imalinde deri, tahta, kemik ve kurutulmuş toprak v.b. malzemeler kullanılmıştır. Bağlama; tekne kapak ve sap olmak üzere üç bölümden oluşmuştur. Halk arasında bu bölümlere tekneye; gövde, kapağa; göğüs, sap bölümüne kol ve burgulara ise kulak denilerek insana benzetilmiştir. Bağlamanın gövde kısmı (teknesi) oyma ve yaprak olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Gürgen, kestane, erik, ceviz ve karaağaç gibi sert ağaçlardan oyularak yapılan bağlamaların en makbulü teknesi dut ağacından olanıdır. Yaprak bağlama ise, çeşitli ağaçlardan oluşturulan parçaların birleştirilerek tekne oluşturulması sonucu yapılmaktadır. Bağlamanın göğsünde (kapağında) ise ladin, köknar ve çam gibi ağaçlar kullanılmaktadır. Sapta(kolda) kullanılacak ağaçların teknede olduğu gibi sert ve kuru olmasına dikkat edilmektedir. Bu nedenle akgürgen, limon, erik, ardıç ve ceviz gibi sert ağaçlar daha çok kullanılmaktadır ²⁶.

2.3 Bağlama Ailesi

Bağlama, kullanım amaçlarına göre birbirinden farklı tür ve boylarda olur. Günümüzde kullanılan bağlama çeşitleri genellikle şu isimlerle karşımıza çıkmaktadır. Bağlamanın en küçük boyda olanı curadır. İki sıra ve üç sıra telli olanları vardır. İki sıra telli olanlar da altta iki çelik, üstte iki çelik olmak üzere dört telli olabilirler. Ayrıca alt bir, orta bir, üst bir olmak üzere üç telli veya alt iki, orta iki, üst iki olmak üzere altı telli kullanılanları yaygındır. Tezene kullanmaksızın parmak vurarak çalınanlarına parmak curası adı verilir. İki sıra telli olanlar da genellikle şelpe denilen tarzda tezenesiz çalınırlar. Bunlara curadan başka dede sazı, ruzba, ırızva, bağlama da denir. Üç sıra

---

²⁵ KURT İrfan; *a.mk s.5*

²⁶ EKİCİ Savaş; *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri s.20 Yurtrenkleri Yayınevi Ankara 2006*

telliler genellikle tezeneyle çalınır. Çalınış biçimlerine göre farklı düzenlere çekilebilirler. Perde sayıları ise 9, 12, 19, 23 gibi farklı farklıdır. Cura kelimesi tiz oktav ses veren saz anlamında kullanılır. Curalardan büyük olan türler saz veya bağlama adıyla anılırlar. Eski çöğür anlayışının tersine bu boy bağlamaya günümüzde çöğür de denmektedir. Bu türün bir boy büyüğü ise tanbura, tanbura bağlama veya sadece bağlama olarak bilinir. Bağlamanın günümüzde en yaygın türü budur. Bunların en büyüklerine ise divan sazı denilmektedir. Konya taraflarında 12 tellisi çalınmakla birlikte genellikle 6, 7 tellidirler. Bu büyük boy saza divan denmesi divan meclislerinde çalınmasındandır. Divan sazının bir başka adı da meydan sazıdır. Meydan denmesi açık hava ve meydanlarda çalınması demek değildir. Bu meydan divan meclisi meydanıdır. Aynı zamanda bu meclisteki meydan okuma anlamındadır²⁷.

Günümüzde bağlamanın gerek eğitimde gerekse toplu çalışmalarda kullanılabilmesi için, ton ve ses rengi gibi özellikleri de dikkate alınarak bazı standart boy ve ölçüler belirlenmiştir²⁸.

Bağlama ailesi sazları ebatları aşağıdaki gibidir

a) DİVAN SAZI: Tekne boyu:50 cm
Sap boyu:66,5 cm
Tel boyu:106 cm

b) BOZUK (Tanbura): Tekne boyu:40 cm
Sap boyu: 53 cm
Tel boyu:85 cm

c) BAĞLAMA: Tekne boyu: 34 cm
Sap boyu:45,3 cm
Tel boyu:72 cm

BAĞLAMA (kısa): Tekne boyu: 40 cm
Sap boyu:40 cm
Tel boyu:72 cm

²⁷ KURT İrfan; *Bağlamada Düzen ve Pozisyon* s.15 Pan Yayıncılık Ağustos 1989

²⁸ EKİCİ Savaş; *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri* s.21 Yurtrenkleri Yayınevi Ankara 2006

d) CURA: Tekne boyu:22 cm
Sap boyu:29,3 cm
Tel boyu:50 cm²⁹.

Ayrıca son dönemlerde “Bas Bağlama”da kullanılmaya başlanmıştır. Ezgi çalmaktan öte bas partileri ve ritim ağırlıklıdır. Ailenin dışında isimlendirdiğimiz bu saz üç ve dört telli olarak ta kullanılmaktadır³⁰.

Bunların dışında“parmak curası, bağlama curası, çöğür, tanbura curası, divan curası gibi” bulunmaktadır. Bağlama ailesinin yukarıdaki ölçülerinde görüldüğü gibi bağlama, tanburaya göre daha küçüktür. Gelenekte de bağlama düzeni çalınan sazlar daha küçük ölçülerdedir. Tanburada genellikle bozuk düzeni ve onun alt düzenleri ile (misket, müstezat, fidayda, abdal. vb.) çalınan sazdır. Bu sazların ikisini de istenilen düzenlere akort edip çalabiliriz. Burada önemli olan, bağlama; bağlama ailesi sazlarının genel adı olmasının yanı sıra bağlama düzeni çalınan sazında adıdır. Bağlama adı; bütün orta Asya kökenli sazların adı olan kopuzdan gelmektedir. Perdesiz olan kolça kopuzun (kollu kopuz) sapına perde bağlanması ile kopuzun bu şekli bağlama adını almıştır. Bozuk ise “boz-ok” Türkmenlerinin çaldığı sazın adıdır ve bozuk tan gelmektedir. Bozuk düzeni de bu sazın düzenidir. Yoksa diğer düzenlerin bozulmasından oluşmuş anlamı taşımaz. Tanbura ismi ise yakın tarihte ve özellikle de yurttan seslerin kurulması ile daha sık kullanılır olmuştur. Kırsal kesimde tanbura adına rastlanmamaktadır³¹.

2.4 Bağlamada Tavırlar

Türk Halk Müziği, geleneksel yapısı içerisinde, yerel ve bölgesel özellikler taşımaktadır. Bu yöresel özelliklere halk müziğinde ve onun en etkili anlatım araçlarından biri olan bağlama da “tavır” adı verilmektedir. Yöresel tavırlar, belirli bir yörede yaşayan insan topluluklarının hayat biçimlerinden ve kültürlerinden kaynaklanan çeşitli özelliklerin, halk müziğindeki bir yansımasıdır³².

²⁹KURT İrfan; *Bağlamada Düzen ve Pozisyon* s.21, 22, 23 Pan yayıncılık Ağustos 1989

³⁰KURT İrfan; a.g.mk s.6

³¹KURT İrfan; *Bağlama ve Kısa Sap Uzun Sap Meselesi* s.1, Yayınlanmış Makale İstanbul 2002

³²EKİCİ Savaş; *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri* s.200 Yurtrenkleri Yayınevi Ankara 2006

Tavır, bağlama icrası açısından ele alındığında, çalınan ezgi ya da türkünün icrası için kullanılan tüm teknikleri ifade eder. Bu anlamda tezeneyi nasıl tuttuğunuzdan başlayarak, tezeneyi nasıl vurdunuz, telleri nasıl kullandığınız, parmaklarınızı perdelere nasıl bastığınız vb önem kazanmaktadır. Bu uygulamalardaki karakteristik yönler ise, tavır dediğimiz kavramı ortaya çıkarır. Bağlama çalan biri için tavrın anlamı, sağ ve sol elde uyguladığı ve yerel repertuar üzerindeki hâkimiyetini sergilemekte sıkça başvurduğu karakteristik teknikler demektir. Tavır kullanımı, doğuşu bakımından, belirli bir yöre müziğini çalmada ustalaşmış kişilerin, kullandıkları icra tekniklerinin, ‘taklit’ ve ‘benimseme’ yoluyla yaygınlaşmasının bir sonucu gibi görünmektedir. Geleneğe bakıldığında, önemli bağlama icracılarının, yörelerine ait türkü ve ezgileri çalarken, kendilerine özgü sağ ve sol el teknikleri uyguladıkları görülür. Özellikle tezene tutan elde yapılan ritmik süsleme ve vuruş kalıpları, giderek, ezgi ve türkülerin bağlamayla icrasının vazgeçilmez öğeleri haline gelmektedir. Başka bir deyişle, “kişisel” düzeyde başlayan icra özellikleri, benimseme yoluyla, “yöre-bölge” düzeyine ulaşmaktadır. Aslında bu süreci, günümüzde bile izleme olanağımız bulunmaktadır. Bağlama çalmadaki özelliklerine bakıldığında; Neşet Ertaş, Nida Tüfekçi, Mehmet Erenler, Arif Sağ, Musa Eroğlu, Talip Özkan, gibi önemli icracıların, teknik ve yorum itibarıyla benimsenmelerindeki ilginin düzeyi, süreci anlamamıza yardım edecektir. Sözelimi bir Kocaarap Zeybeği’ni Talip Özkan gibi çalmak; bir Topal Koşma’yı Arif Sağ gibi çalmak; bir Yozgat Sürmelisi’ni Nida Tüfekçi gibi çalmak vs. önemlidir. Çünkü onların çalışı, etkili ve farklıdır. Dolayısıyla onlar gibi çalmayı denediğinizde, onların kullandıkları teknikleri tanımak, öğrenmek ve uygulamak, onları dinlerken duyduğunuz hazzı, sizin de ifade etmenizi sağlayacaktır. Bu nokta, tavır öğrenmenin temel noktası gibi görünmektedir. Geleneksel bağlama icrasında, önem taşıyan belli başlı tavırlar arasında; Zeybek, Değiş-Semah, Yozgat, Konya, Kayseri, Ankara, Silifke-Mut, Halay, Horon, Karşılama gibi tavırlar öne çıkmaktadır. Bu yörelerde kullanılan tavırların her birine, teknik anlamda birer isim verilmiştir. Sözelimi Yozgat tavrında uygulanan teknik, “tarama” olarak adlandırılır ve aynı zamanda "Sürmeli Tavır" olarak da bilinir. Değiş-semahlarda “sıyirtma”, Silifke-Mut tavrında “hoplatma”, Zeybekte “çırpma”, genel anlamda Zeybek ve Orta Anadolu tavırlarında “çiftleme”, Ankara’da “takma”, Konya’da özel bir çiftleme tekniği olan “takmalı çiftleme”, Halaylarda “sızlatma”, Karşılama ve özellikle 9:8’lerde “serpme” teknikleri kullanılmaktadır.

Daha genel olmakla birlikte, sol el teknikleri içinde; “vurma(çakma)” ve “çektirme” gibi bağlı çalış teknikleri; tril, çarpma, düz ve ters mordan, grupetto gibi süsleme teknikleri ile vibrato ve glisando gibi ton elde etme tekniklerinin de büyük önem taşıdıklarını belirtmek gerekmektedir. Bunlara ek olarak, geleneksel akorların çalınmasında, “boğma” denilen sol el tekniği de uygulanmaktadır. Anadolu’ya bütün olarak bakıldığında, yukarıda anılan yörelerin, geleneksel bağlama icrası bakımından ayrı bir önem taşıdıkları göze çarpmaktadır. Çünkü bağlamanın kullanım yaygınlığı ve coğrafik dağılımı bakımından, kimi bölge ve yörelerin, “izole” oldukları gözden kaçmayacaktır. Sözelimi Karadeniz bölgesi, özellikle kemençe, tulum, akordeon gibi çalgıların yaygın kullanımını nedeniyle, geleneksel icrada, bağlama kullanımına hemen hiç yer vermemiştir. Benzer durum, Elazığ-Diyarbakır-Urfa-Gaziantep vb. yörelerdeki, nispeten “klasik” üsluba sahip yerlerde de görülür. Bu bölgeler “ince saz” olarak adlandırılacak enstrümanlarla icrayı daha çok tercih etmişlerdir. Cümbüş, klarnet, kanun, ud, tanbur gibi çalgılar, bağlama icrasının önünde yer almıştır hep. Sonuçta, bağlama icrası, geleneksel anlamda yaygın ve çok kullanıldığı yöreler içinde bir teknik gelişme kaydetmiş, tezene tavırları oluşmuştur³³.

Tavırlar birkaç küçük ayrıntı ile birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu ayrıntıların en önemli göstergesi ise görsel olmalarıdır. Yani tezenenin yukarıda veya aşağıda bitmesi gibi. Fakat genelde bağlamada kullanılan tavırlar, yörelere göre özellikler taşımalarına rağmen, bazen bir tavır içinde diğer tavrın mızrabını da görmek mümkündür. Örneğin: Kayseri tavrı sürmeli tezenesi ile birkaç senkoplu tezeneden ibarettir. Aynı örneği, Konya tavrı için de verebiliriz. Zeybek tavrının sonuna, bağlamanın üst telinin taktırılması ile Konya tavrı oluşturulur. Görüldüğü gibi tezene vuruluşlarının ayrılması veya birleştirilmesi tavırların zenginleşmesi açısından önemlidir. Bunun yanında bir tavrın yalnızca bir tezene ile çalınmadığı zamanlarda ise; o tavrın ikinci veya üçüncü varyasyonları ortaya çıkar. Örneğin Zeybek tavrını tek bir tezene ile anlatmak güçtür. O yüzden bir tezene çeşidi esas alınıp, ondan üretilenlerle beraber zeybek tavrı oluşmaktadır. Tavırların doğru icrasını yapabilmek için gerekli olan bir başka önemli nokta da, bağlamanın düzenidir. Düzenin farklı olması tavrın gerektiği şekilde kullanılmasına imkân sağlamayabilir. Bu yüzden herhangi bir yörenin

---

³³ ÖZTÜRK Okan Murat; *Anadolu Yerel Müziklerinde Geleneksel İcranın Vazgeçilmez Unsurlarından Biri Olarak “Tavır” kavramı Üzerine* www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/O-Ozturk_6.html

türküsü icra edileceği zaman öncelikle akordu ve daha sonra türkünün tavrı ile çalınmasına dikkat edilmelidir³⁴.

Bugün türkülerin icrasında kullanılan başlıca tavırlar şunlardır:

- 1.Zeybek tavrı
- 2.Sürmeli tavrı
- 3.Kayseri tavrı
- 4.Konya tavrı
- 5.Silifke tavrı
- 6.Azeri tavrı
- 7.Ankara tavrı
- 8.Aşıklama tavrı
- 9.Karadeniz tavrı
- 10.Rumeli tavrı
- 11.Karşılama tavrı
12. Teke tavrı
13. Halay tavrı

---

³⁴ KAYA Gazi Erdener; **Bağlama Eğitimi** 1995 İnternet Kaynağı:
<http://www.turkuler.com/baglama/tavir.asp> Erişim Tarihi: 10.11.2010

3. BÖLÜM: EĞİTİM KURUMLARINDA BAĞLAMA EĞİTİMİ

3.1 Geleneksel Eğitim

Yerel veya popüler nitelikte eserlerin genel itibarı ile düzeye uygun bir sıra içerisinde ve parçadan bütüne şeklinde çalışılması; hem özengen, hem de mesleki bağlama öğretiminde, eser seslendirmenin hedef alındığı tipik bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Seslendirilmesi öngörülen dağara alıcı gözle bakıldığında, makam müziğine dayalı içeriği yansılayan eserlerde, doğal olarak yinelenen ve baskın niteliğe sahip unsurlar görülmektedir. Makama ilişkin ses hiyerarşisi ile bağıntılı ve seyir tarzını ortaya koyan ezgi kümelenmeleriyle; geleneksel söyleyişi “tavır” olan kavram içerisinde yer alan ve yerel aidiyete göre de farklılıklar gösteren tezene hareketlerindeki ritmik kümelenmeler, bu unsurların başlıcalarıdır. Ayrıca, geneli görmek bakımından, bu unsurlardan ezgi kümelenmeleri tuşe’deki parmak hareketleriyle, ritmik kümelenmeler de belirtildiği üzere tezene hareketleriyle ilintilidir. Biyolojik olarak devredilemediği için, kuşaklar boyunca kültürel olarak canlı tutulması gereken kültürel bellek, hatırlamanın, temelinde bayramlar ve ritüel kutlamaların yattığı biçimlerinde dolaşmaktadır.

Anadolu müzik kültürünün nüvelerinden olan ve hatırlamanın biçimine kendine özgüllükleriyle bürünen gezek, barana, sıra gecesi, cem, oturak gibi ortamlar; sessel ve zamansal kümelenme tiplerini hem belirleyen, hem de birbirleriyle harmanlayarak dolaşımını sağlayan kodların da aktarıldığı, paylaşıldığı ve hatırlandığı mekânlardır. Müzik kültürüne ilişkin örneklerin seslenişiyle kendilerini aşıkâr eden kodların aktarımı ve paylaşımı yazılı bir metne değil, hatırlama ve yinelemeye dayalı yapılmaktadır. Sonsuz olanın sonlu olana imgeleminin biçimi olan müziğin, meşk yoluyla hem hatırlamanın, hem de eğitim ve öğretimin de biçimine büründüğü dile getirilebilir. Buradaki biçimlilik veya cismanilik, öğreticinin ve öğrenenin birbirlerini izlemesinde görsel, dinlemesinde işitsel anlam kazanmaktadır. Öğrenme işi “işe vuruk” bir nitelikte gerçekleşmekte, öğrenilen ve öğretilenler bir metne dönüştürülmemektedir. Kılığlar,

öğreten ve öğrenenin algısı, sezgisi, hafızası ve yeteneği zemininde gerçekleşmektedir³⁵.

3.2 Yaygın Eğitim Kurumlarında Bağlama Eğitimi

Milli kültür değerlerinin korunması, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak amacı ile milli kültür, bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum, yurttaşlık eğitimi, güzel sanatlar, sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler ile benzeri konuları içeren eğitim çalışmaları yapmak H.E.M'lerinin başlıca görevlerindendir. Bu eğitimlerde en çok popülaritesi olan sosyo kültürel kurslardan birisi ise bağlama kurslarıdır.

Popüler kültürün önemli alt başlıklarından biriside popüler müziktir. Popüler müzikler, büyük ölçüde tüketim nesnesi olarak üretilmiş ya da böyle olmamasına karşın bir süre sonra bu tür bir özelliğe bürünmüş, biçimi kendine özgü sektörel işleyişin ölçütleri içinde yapılandırılan ki söz konusu ölçütlerin oluşumunda temel alınan değerler, belirli bir toplu kesimin kültürü içindeki beğeniye dayanmayıp, büyük ölçüde bileşik kültüre ait müziklerdir. Popüler kültüre ait sanatsal ürünlerin çoğalmaları ve toplumun her kesiminde giderek yaygınlaşması Avrupa'da nasıl sanayi toplumu içinde somut biçimde yaşanmışsa, ülkemizde de sanayileşme çabaları ve ona bağlı olarak gelişen hızlı kentleşme, toplum içinde kendine özgü popüler kültürel bir atmosfer yaratmıştır. Popüler kültürün etkili olduğu geniş kitlenin, sanatsal uygulamalardan beklediği temel değerler, onların kolay anlaşılması, doğrudan kavranması ve derinlik gerektirmemesi, böylece sorgulama istememesi şeklinde özetlenebilir. Ülkemizde popüler kültür ürünleri, özellikle yirminci yüzyılın son çeyreğinde renklenmiş, nesne ya da görsel açıdan geniş bir çevreye seslenir olmuştur. Hızla değişerek ilerleyen yeni kültürel oluşumlar, “popüler kültüre ait sanatsal üretim” gibi metalaşmış sanatsal ürünler anlamına gelen üretimler için elverişli ortamları oluşturmaktadırlar. Popüler kültür ve bu kültüre ait müzikler (popüler müzikler) ülkemizde, böylesine bir atmosfer içinde toplumun her kesiminde büyük bir hızla yayılmış; 2000'e ulaşıldığında toplumun

---

³⁵ KARAHAN Can; *Bağlama öğretiminde Başlangıç Aşamasına Dair Yeni Bir Yöntem İnternet Kaynağı: http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/samsun/C_Karahan.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2010.*

tamamına yakın bir orana ait müzik beğenisine yanıt verme onu yönlendirme gücünü yakalamıřtır³⁶ .

Bu bağlamda teknolojik olarak iletişim araçlarının kullanılmasının gerekse insanların etnik kökenlerini, siyasi görüşlerini, dini görüşlerini (Alevilik, Sünnilik gibi) daha açık ve anlayışlı biçimde göstermeleri halk eğitim merkezlerinde bağlama kurslarının rağbet görmesinde rol oynar.

Bağlama kursları için yaş gruplarının okta ilgilenilmediği HEM'lerinde her yaş grubundan insanı bağlama kursuna kabul etmek gerekir ve gelen kursiyerlerin eğitim düzeylerine bakılmaz çünkü HEM' in yöneldiği kitle yaş, akıl, cinsiyet, eğitim düzeyi, öğrenme ihtiyaı- isteği, sosyal statü ve sosyal gereklilik bakımından birbirinden farklı kişilerden meydana gelmektedir. H.E.M' rinde eğitim almak isteyen amatör topluluklara bağlama çalgısını en iyi şekilde öğretmek H.E.M' rinde kurs veren usta öğreticilerin en büyük arzularındandır. Bu çalışmada kültürel zenginliğimizin en önemli yapılarından olan bağlama çalgısını, daha iyi tanıtılabilmek adına H.E.M' ne yönelik düzenli bir bağlama modül programı nerisi getirdik.

3.2.1 M.E. B. H.E.M. 100 Saatlik Temel Bağlama Kursu Planı

Programın Tanımı:

Programın amacı, nota okuyabilen, uzun ve kısa kol bağlama çalabilen, basit ritimli melodileri çalabilen ve bağlamanın akordunu yapabilen kişi yetiştirmektir. Program iki üniteden oluşmaktadır ve süresi toplam 100 saattir. Bu programı başarı ile tamamlayan ve belgesini alan kişi kendi başına bu işleri yaparak kendisini geliştirebilir ve maddi kazanç sağlayabilir.

Programın Uygulanması ile İlgili Genel Açıklamalar

1. Kursiyerlerin her birinin kişisel özellikleri, giriş yeterlilikleri ve öğrenme ihtiyaçları belirlenecek, her kursiyer için bireysel ğretim planı (BP) hazırlanacaktır.

---

³⁶ İnternet Kaynağı <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-4958/populer-muzikler.html> Erişim Tarihi: 12.11.2010.

2. Her kurs için ünitelendirilmiş yıllık plân (ÜYP) ve ders plânı (DP) hazırlanacaktır. Bütün planlarda hızlı öğrenen, geç ve güç öğrenen, zihinsel ya da bedensel özürlü, deneyimli ve deneyimsiz, kadın ve erkek, yaşlı ve genç ile farklı statülerdeki kursiyerler için yapılacak farklı uygulamalara bu planlarda yer verilecektir.
3. Öğretimin yapılmasında öğrenci merkezli öğretime yer verilecek, öğrenmenin öğrenci tarafından gerçekleştirildiği dikkate alınacak, aktif öğretim stratejileri öğretimde esas alınacaktır. Temel becerilerin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde davranışçı öğretim esas alınırken daha ileri düzeydeki bilgi ve becerilerin kazandırılmasında bilişsel öğretim stratejilerine yer verilecektir.
4. Kursiyerlerin bireysel gelişimleri esas alınırken, sosyal gelişimleri de dikkate alınacak, bu amaçla probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, grup çalışmaları gibi stratejilere de yer verilecektir.
5. Öğretim materyallerinin seçiminde görsel, işitsel öğretim materyalleri ile dokunmaya dayalı öğretim materyallerinin seçimine özen gösterilecektir. Kursta kullanılacak öğretim materyalleri öğretmen tarafından belirlenecektir.
6. Öğretim etkinliklerinin belirlenmesinde, öğretimin amacı, öğretim sürecinin gerekleri ve çoklu zekâ esas alınacaktır.
7. Öğretimin yapılması sırasında mümkün olduğu kadar planlara sadık kalınacak, zaman içinde değişen ihtiyaç, imkân ve şartlara bağlı olarak gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapılacaktır.
8. Öğretim süreci boyunca sürekli değerlendirmeler yapılacak, bireylerin öğrenmeleri ile ilgili eksiklikler ve yanlışlıklar zamanında fark edilecek gerekli düzeltici ve tamamlayıcı öğrenme etkinlikleri devreye konulacaktır.
9. Öğretim sürecinin sonunda öğrencinin başarısı uygun ölçme araçları ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bilişsel alandaki öğrenmeler için gerektiğinde kâğıt kalem testlerine yer verilecektir. Ancak öğrencinin gerçek performansı iş ve performans testleri ve bu bağlamda hazırlanacak olan kontrol listeleri ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bu değerlendirmelere ek olarak öğretim sırasında oluşturulmuş olan öğrenci dosyaları (portföy) da değerlendirmenin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılacaktır.

10. Bu program 15 kişilik bir öğrenci grubu, alanında uzman bir öğretmen, bu öğretimi yapmak için yeterli sayıda alet, makine ve teçhizat ve gerekli malzemenin bulunduğu; öğretim materyallerinin ya hazır ya da ilgili halk eğitim merkezinde üretilbileceği varsayılmıştır. Bu varsayımın geçersiz olduğu durumlarda öğretmenler gerekli bazı değişiklik ve düzenlemeler yapabilirler. Yine öğretim üniteleri belirlenirken mesleğin ya da işin yapılma süreci esas alınmıştır. Bu sıraya uymak esastır. Ancak bu süreci etkilemeyecek ünitelerin öğretiminde ünitelerin sıralamasında gerekli değişiklikler yapılabilir.³⁷

Programın Uygulanması ile ilgili Genel Açıklamalar

Genel Amaçlar: Temel seviyede bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

- Nota okuyabilecektir
- Uzun ve kısa kol bağlama çalabilecektir.
- Basit ritimli melodileri çalabilecektir
- Akort yapabilecektir

Ünite Dağılımı

Ünite adı	süre
Nota okuma	20
Uzun ve kısa kol bağlama çalma	45
Basit ritimli melodileri çalma	30
Akort yapma	5
Toplam	100

Ünite 1: Nota Okuma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

---

³⁷M.E.B Halk Eğitim Merkezi: “Temel Bağlama Öğretim Programı”

- Notaları okuyabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Notalar

- Porte
- Sol anahtarı
- Nota değerleri
  - Birlik (dört vuruşluk)
  - İkilik ($\frac{1}{2}$ vuruşluk)
  - Dörtlük ($\frac{1}{4}$ vuruşluk)
  - Sekizlik ($\frac{1}{8}$ vuruşluk)
  - Onaltılık ($\frac{1}{16}$ vuruşluk)
- Tam ses
- Yarım ses

Ünitenin Etkinlikleri.

- Notaları okuma bilgileri sunma / edinme
- Notaları okumayı yaparak gösterme
- Notaları okuma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

- Nota okuma kontrol listesi

Ünite 2: Uzun ve Kısa Kol Bağlama Çalma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer.

Uzun kol bağlama çalabilecektir.

Kısa kol bağlama çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği

Bağlama

- Uzun kol
- Kısa kol
- Tutuş
- Tezene.
- Perdeler.
- Parmak hareketleri.

Ünitenin Etkinlikleri.

Uzun ve kısa kol bağlama çalma bilgisi sunma / edinme

Uzun ve kısa kol bağlama çalma ile ilgili işlemleri yaparak gösterme

Uzun ve kısa kol bağlama çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi

Uzun ve kısa kol bağlama çalma kontrol listesi

Ünite 3: Basit Ritim ve Melodi Okuma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer.

Basit ritimli melodi okuyabilecektir

Basit ritimli melodi çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Melodi okuma (solfej)

Melodi çalma (Basit ritimli türküler)

Ünitenin Etkinlikleri.

- Basit ritim ve melodi okuma bilgisi sunma / edinme
- Basit ritim ve melodi okuma işlemlerini yaparak gösterme
- Basit melodi okuma
- Basit melodi çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi.

- Basit ritim ve melodi okuma kontrol listesi

Ünite 4. Akort Yapma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer.

- Bağlamada uzun sap akordunu yapabilecektir.
- Bağlamada kısa sap akordunu yapabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Akort

- Uzun sap (kara düzen)
- Kısa sap (bağlama düzeni)

Ünitenin Etkinlikleri:

- Akort yapma bilgisi sunma / edinme.
- Akort yapma ile ilgili işlemleri yaparak gösterme
- Uzun sap akordu yapma
- Kısa kol akordu yapma

Ünitenin Değerlendirilmesi.

- Akort yapma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteadaki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları.

3.2.2 M.E. B H.E.M. 150 Saatlik İleri Düzey Bağlama Kursu Planı

Programın Tanımı: Programın amacı, ileri düzeyde nota okuyabilen ileri düzeyde dikte ve solfej yapabilen, Yöresel tezeneyi kullanarak bağlama çalabilen, Türk halk müziğindeki dizeleri çalabile, daha önceden çalmış olduğu bir ezgiyi bilinen yerlerinden farklı yerlerden çalabilen bağlamacı yetiştirmektir. Program beş üniteden oluşmaktadır ve süresi toplam 150 saattir. Bu programı başarı ile tamamlayan ve belgesini alan kişi kendi başına bu işleri yaparak kendisini geliştirebilir ve maddi kazanç sağlayabilir. Temel bağlama bilgisine sahip olanlar bu kursa katılabilecektir.

Programın Uygulanması ile İlgili Genel Açıklamalar

1. Kursiyerlerin her birinin kişisel özellikleri, giriş yeterlilikleri ve öğrenme ihtiyaçları belirlenecek, her kursiyer için bireysel öğretim planı (BÖP) hazırlanacaktır.
2. Her kurs için ünitelendirilmiş yıllık plân (ÜYP) ve ders plânı (DP) hazırlanacaktır. Bütün planlarda hızlı öğrenen, geç ve güç öğrenen, zihinsel ya da bedensel özürlü, deneyimli ve deneyimsiz, kadın ve erkek, yaşlı ve genç ile farklı statülerdeki kursiyerler için yapılacak farklı uygulamalara bu planlarda yer verilecektir.
3. Öğretimin yapılmasında öğrenci merkezli öğretime yer verilecek, öğrenmenin öğrenci tarafından gerçekleştirildiği dikkate alınacak, aktif öğretim stratejileri öğretimde esas alınacaktır. Temel becerilerin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde davranışçı öğretim esas alınırken daha ileri düzeydeki bilgi ve becerilerin kazandırılmasında bilişsel öğretim stratejilerine yer verilecektir.

4. Kursiyerlerin bireysel gelişimleri esas alınırken, sosyal gelişimleri de dikkate alınacak, bu amaçla probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, grup çalışmaları gibi stratejilere de yer verilecektir.
5. Öğretim materyallerinin seçiminde görsel, işitsel öğretim materyalleri ile dokunmaya dayalı öğretim materyallerinin seçimine özen gösterilecektir. Kursta kullanılacak öğretim materyalleri öğretmen tarafından belirlenecektir.
6. Öğretim etkinliklerinin belirlenmesinde, öğretimin amacı, öğretim sürecinin gerekleri ve çoklu zekâ esas alınacaktır.
7. Öğretimin yapılması sırasında mümkün olduğu kadar planlara sadık kalınacak, zaman içinde değişen ihtiyaç, imkân ve şartlara bağlı olarak gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapılacaktır.
8. Öğretim süreci boyunca sürekli değerlendirmeler yapılacak, bireylerin öğrenmeleri ile ilgili eksiklikler ve yanlışlıklar zamanında fark edilecek gerekli düzeltici ve tamamlayıcı öğrenme etkinlikleri devreye konulacaktır.
9. Öğretim sürecinin sonunda öğrencinin başarısı uygun ölçme araçları ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bilişsel alandaki öğrenmeler için gerektiğinde kâğıt kalem testlerine yer verilecektir. Ancak öğrencinin gerçek performansı iş ve performans testleri ve bu bağlamda hazırlanacak olan kontrol listeleri ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bu değerlendirmelere ek olarak öğretim sırasında oluşturulmuş olan öğrenci dosyaları (portföy) da değerlendirmenin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılacaktır.
10. Bu program 15 kişilik bir öğrenci grubu, alanında uzman bir öğretmen, bu öğretimi yapmak için yeterli sayıda alet, makine ve teçhizat ve gerekli malzemenin bulunduğu; öğretim materyallerinin ya hazır ya da ilgili halk eğitim merkezinde üretilebileceği varsayılmıştır. Bu varsayımın geçersiz olduğu durumlarda öğretmenler gerekli bazı değişiklik ve düzenlemeler yapabilirler. Yine öğretim üniteleri belirlenirken mesleğin ya da işin yapılma süreci esas alınmıştır. Bu sıraya uymak esastır. Ancak bu süreci etkilemeyecek ünitelerin öğretiminde ünitelerin sıralamasında gerekli değişiklikler yapılabilir.³⁸

---

³⁸M.E.B. Halk Eğitim Merkez: “ İleri Düzey Bağlama Öğretim Programı ”

Genel Amaçlar: İleri seviyede bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

İleri düzeyde nota okuyabilecektir

İleri düzeyde dikte ve solfej yapabilecektir

Yöresel tezeneyi kullanarak bağlama çalabilecektir.

Türk halk müziğindeki dizileri çalabilecektir. Daha önceden çalmış olduğu ezgileri bilinen yerlerinden farklı yerlerde çalabilecektir.

Ünite Dağılımı

Ünite adı	süre
İleri düzeyde nota okuma	10
Dikte ve Solfej Yapma	20
Yöresel Tezeneyi Kullanma	40
Türk Halk Müziğindeki Dizeleri Çalma	40
Daha Önceden Çalmış Olduğu Ezgileri Faklı Yerlerden Çalma	40
Toplam	150

Ünite 1: İleri Düzeyde Nota Okuma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer

İleri düzeyde nota okuyabilecektir

İleri düzeyde karmaşık nota çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği: Nota (16 lık,32 lik,64 lük)

İleri düzeyde nota okuma bilgisi sunma/edinme

İleri düzeyde notaları okuma işlemlerini yaparak gösterme

Notaları okuma

Notaları çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi İleri düzeyde nota okuma kontrol listesi

Ünite 2: İleri Düzeyde Dikte ve Solfej Yapma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer:

İleri düzeyde dikte yapabilecektir

İleri düzeyde solfej yapabilecektir

Ünitenin İçeriği:

Dikte

Solfej

- Notaların ölçü değerlerine göre okunması
- Verilen bir parçanın solfejinin yapılması

Ünitenin Etkinliği:

İleri düzeyde dikte ve solfej yapma bilgisi sunma / edinme

İleri düzeyde dikte ve solfej yapma işlemlerini yaparak gösterme

Solfej yapma

Ünitenin Değerlendirilmesi: Dikte ve solfej yapma ile ilgili kontrol listesi

Ünite 3: Yöresel Tezeneyi Kullanma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer:

Aciliteye (hıza) dayalı yöresel tezeneyi kullanarak bağlama çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği: Yöresel tezene a)çeşitleri b)acilite (hız) c)kullanım

Ünitenin Etkinlikleri:

- Yöresel tezeneyi kullanma bilgisi sunma / edinme.
- Aciliteye (hıza) dayalı tezene tekniği ile ilgili bilgi sunma/edinme
- Yöresel tezeneyi kullanma ile ilgili işlemleri yaparak gösterme
- Yöresel tezeneyi kullanma

Ünitenin değerlendirilmesi: Yöresel tezeneyi kullanma ile ilgili kontrol listesi

Ünite 4: Türk Halk Müziğindeki Dizeleri Çalma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer:

- Türk Halk Müziğinde kullanılan dizeleri çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği: Dize a)Arıza özellikleri b) Çalma

Ünitenin Etkinlikleri.

- Türk Halk Müziğinde kullanılan dizeleri çalma bilgisi sunma / edinme
- Türk Halk Müziğinde kullanılan dizeleri çalma ile ilgili işlem basamaklarını yaparak gösterme
- Dizeleri çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi: Türk Halk Müziğindeki dizeleri çalma kontrol listesi.

Ünite 5: Daha Önceden Çalmış Olduğu Ezgileri Farklı Yerlerden Çalma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer.

- Daha önceden çalmış olduğu bir ezgiyi bilinen yerinden (karardan) farklı bir yerden (karardan) çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği: Ezgilerin farklı yerlerden çalınması

- La karar, Re karar, Mi karar, Si karar

Ünitenin etkinlikleri:

- Daha önceden çalmış olduğu ezgileri farklı yerlerden çalma bilgisi sunma /edinme
- Daha önceden çalmış olduğu ezgileri farklı yerlerden çalma ile ilgili işlem basamaklarını yaparak gösterme
- Ezgileri farklı yerlerden çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi: Daha önceden çalmış olduğu ezgileri farklı yerlerden çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteadaki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir

Araçlar:

Kısa ve uzun kol bağlama

Bağlama teli

Bağlama öğretim metotları kitapları

3.3 Akademik Eğitim Kurumlarında Bağlama Eğitimi

Anadolu'daki geleneksel müzik kültürü içerisinde biçimlenen bağlamanın bu özgünlüğü özellikle âşık müziği bünyesinde bulunan usta-çırak eğitimiyle günümüze kadar aktarılmış; zaman içinde kentleşme süreciyle birlikte akademik eğitim alanında da yerini almıştır³⁹

---

³⁹ SAĞ Arif, ERZİNCAN Erdal; *Bağlama Metodu Cilt:1* Pan yayıncılık 2009

Akademik eğitim veren kurumlar, bağlama eğitiminin bilimsel normların doğru yöntemlerle yoğrulup ortaya çıkmasını sağlar. Konservatuarlardaki çalgı eğitimi profesyonel müzisyen yetiştirmek için verilir. Bu eğitimde solfej, dikte, deşifre çalgıda ileri düzey icra vb. mesleki dersleri pekiştirip öğrencinin müzik donanımını en üst seviyede tamamlanır. Buradan yola çıkarak kendini kanıtlamış iki konservatuarın bağlama müfredatlarını örnek olarak sunduk.

Bu bağlamda eğitim programlarının ilki İ.T.Ü T.M.D. K programıdır. İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuarı 3 Mart 1976 günü Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmete açılmıştır. 1982 tarihine kadar çalkantılı bir dönem geçiren konservatuar aynı tarihte devlet konservatuarlarının YÖK kapsamına alınıp üniversitelere bağlanması sırasında Türk Musikisi Devlet Konservatuarı, Prof. Ercüment Berker'in çalışmaları ile İstanbul Teknik Üniversitesi'ne bağlanmıştır. İ.T.Ü Türk Musikisi Devlet Konservatuarı kurulduğu ilk yıllarda eğitimine, Çalgı Eğitimi, Ses Eğitimi ve Temel Bilimler Bölümü ile başlamıştır.

Günümüzde eğitim ve öğretim; Çalgı bölümü'nde, 4 ana sanat dalı altında 18 çalgı programı, Temel Bilimler Bölümü'nde Müzik Teorisi Programı, Müzik Teknolojileri Bölümü'nde Çalgı Yapım ve Ses Kayıtları Programları, Ses Eğitimi Bölümü'nde Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği Programları, Türk Halk Oyunları, Müzikoloji ve Kompozisyon Bölümleri'nde birer Program kapsamında sürdürülmektedir. 1986 yılında İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak başlayan Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği Yüksek Lisans Programlarına, 1988 yılında aynı enstitüye bağlı sanatta yeterlik programlarının eklenmesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nın akademik yapılanmasına da olanak sağlamıştır.⁴⁰

Bu programların ikincisi ise Haliç Üniversitesi konservatuarı bağlama programıdır. Hızla gelişen dünyamızda ulusal sanatlara sınır çizmek ve onları etkileşimden uzak tutmak mümkün olmadığı gibi değişimi engellemek de olanaksızdır.

Değişimin gelişme şeklinde olması için ulusal sanatların ve kültür öğelerinin gençlerimize doğru aktarılması çağdaş bilgiler ve tekniklerin doğru öğretilmesi ve toplum kökünden koparılmadan geçmişi geleceğe bağlayacak sentezlere ulaşılması sağlanmalıdır.

---

⁴⁰İnternet kaynağı <http://www.tmdk.itu.edu.tr/index.php?p=news&newsid=42> Erişim tarihi: 10.11.2010

Haliç Üniversitesi Konservatuvarı Türk Musikisi ve Tiyatro bölümleri eğitim-öğretim programı bu amaç doğrultusunda hazırlanmış ve bu amacı gerçekleştirecek uzman ve idealist öğretim kadrosundan oluşturulmuştur. Bu itibarla 1999-2000 Akademik yılında açılan Konservatuvar Türk Musikisi Bölümünde Klasik Türk Müziğinin kural ve kavramları, repertuarı tarihi, edebiyatı ve çalgıları, Türk Halk Müziği'nin gerekli tüm bilgileri repertuarları ve çalgıları öğretilmektedir.⁴¹

3.3.1 İ.T.Ü. T.M.D. K. Bağlama Çalgısı Müfredat Programı (8 Yarıyla Göre)

1.Yarıyıl

- 1) Bağlama hakkında genel bilgiler
- 2)Bağlama düzenleri hakkında genel bilgiler. Bozuk düzeninin anlatımı
- 3)Etütler (bozuk düzeninde)

- 4)Zorunlu icra edilecek eserler
  - 4.1)Kıyılı alayı
  - 4.2)Ankara postası
  - 4.3)Sivas oyun havası

- 5)Seçmeli icra edilecek eserler
  - 5.1)Erzincan halayı
  - 5.2)Kazova halayı

2.Yarıyıl

- 1)Bozuk düzeninde sağ el ve sol el (tezene ve parmak etütleri)
- 2)Zorunlu icra edilecek eserler
  - 2.1)Ellik oyun havası
  - 2.2)Sinsin halayı
  - 2.3)Çiçekdağı
  - 2.4)Yıldız akşamdan doğarsın

---

⁴¹ İnternet kaynağı <http://www.halic.edu.tr/konservatuvar/konservatuvar> Erişim Tarihi: 10.11.2010

3)Seçmeli icra edilecek eserler

3.1)Giresun karşılaması

3.2)Safranbolu kaşık havası

3.Yarıyıl

1)Etütler

2)Zorunlu icra edilecek eserler

2.1)Yaylanın çimenine

2.2) Çayeli'nden öteye

3)Seçmeli icra edilecek eserler

3.1)Bursa güvendesini

3.2)Boğma oyun havası

4)Zeybek tezenesi örnekleri, zorunlu eserler

4.1)Göynük zeybeği

4.2)Ortaklar zeybeği

4.3)Tefenni zeybeği

5)Seçmeli eserler

5.1)Kadıoğlu zeybeği

6)Teke tavrı zorunlu eserler

6.1)Dere geliyor

6.2)Yayla yollarında kaldım

4.Yarıyıl

1)Konya tavrı zorunlu eserler

1.1)Elmaların yongası

1.2)Menteşeli

2)Konya tavrı seçmeli eserler

2.1)Vay bana vaylar bana

3)Misket düzeni zorunlu eserler

3.1)Misket oyun havası

3.2)Söğüt zeybeği

4)Misket düzeni seçmeli eserler

4.1)Havada Durna sesi gelir

4.2)Ceviz arasında

5)Müstezat düzeni zorunlu eserler

5.1)İndim yârin bahçesine

5.2)Taşkıran

6)Müstezat düzeni seçmeli eserler

6.1)Koca Arap

6.2)Kervan

5.Yarıyıl

1)Bağlama düzeni 1.pozisyon etütleri

2)Zorunlu eserler

2.1)Karakaşlar

2.2)Su sızıyor

2.3)Kalenderi divan

2.4)Ali'm de gitme pazara

3)Seçmeli eserler

3.1)Naz barı

3.2)Elmas

3.3)Suya düştü gülümüz

6.Yarıyıl

1)Bağlama düzeni 2.pozisyon zorunlu eserler

1.1)Coş havası

1.2)Güzel gel beri

2)Bağlama düzeni 3.pozisyon zorunlu eserler

2.1)Merdivenim kırkayak

2.2)Aşlamayı aşladım

3)Bağlama düzeni aşıklama tarzı zorunlu eserler

3.1)Güzelliğin on para etmez

3.2)Bize bu hasretlik (çeke çeke)

4)Bağlama düzeni seçmeli eserler

4.1)Yandım şeker

7.Yarıyıl

1)Misket düzeni etütleri

2)Misket düzeni zorunlu eserler

2.1)Bulut bulut üstüne

2.2)Gelin yol havası

3)Müstezat düzeni etütler

3.1)İndim yârin bahçesine

3.2)Taşkıran

3.3)Kervan

4)Kayseri tavrı zorunlu eserler

4.1)Aşlamayı aşladım

4.2)Gesi bağları (Germir bağları)

5)Konya tavrı zorunlu eserler

5.1)Elmaların yongası

5.2)Menteşeli

5.3)Vay bana vaylar bana

8.Yarıyıl

1)Sürmeli tavrı zorunlu eserler

1.1)Dersini almış

1.2)Çamlığın başında

1.3)Sabahınan esen seher yelimi

1.4)Asker yolu

2)Hüdayda düzeni zorunlu eserler

2.1)Hüdayda (fidayda)

2.2)Kadıoğlu zeybeği

3)Silifke tavrı zorunlu eserler

3.1)Silifke sallaması

3.2)İndim geldim silifkeden buraya

3.3)Anamur yolları

4)Diğer düzen ve tavırlarda seçmeli eserler

4.1)Kaytağı

4.2)Azeri oyun havası

4.3)Haydar haydar

5)Öğrencinin kendi hazırladığı eserler(açış, çalıp söyleme veya enstrümantal)⁴².

---

⁴²İ.T.Ü T.M.D.K ‘‘Bağlama Çalgısı Müfredat Programı’’

3.3.2. H.Ü.D.K. Bağlama Çalgısı Müfredat Programı (8 Yarıyla Göre)

1)Bağlama çalgısının tarihçesi, yapısı, bölümleri ve çeşitleri

2)Bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş kullanımı

1.Yarıyıl

1. Bağlama Çalgısının Tarihçesi, Yapısı, Bölümleri ve Çeşitleri
2. Bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş ve kullanımı
3. Mızrap vuruş tekniği, boş tellere vuruş alıştırmaları ve “Bozuk Düzen”e ait perdelerin anlatılması
4. Alt tel grubunda dörtlük ve sekizlik birikimlerde üst-alt mızrap vuruşuyla basit egzersizler
5. Alt ve orta tel gruplarında dörtlük ve sekizlik birikimlerde üst-alt mızrap vuruşuyla basit egzersizler
6. Her üç tel grubunda dörtlük, sekizlik ve onaltılık birimlerde üst-alt mızrap vuruşuyla egzersizler
7. Basit usullerde Yahyalı Kerem dizisine ait perdeleri kapsayan etütlerin çalışılması
8. ARA SINAV
9. Sınav değerlendirilmesi ve çalışılmış etütleri barındıran “Kıyılı Halayı” isimli ezginin çalışılması
10. Çalışılmış etütleri barındıran diğer bir örnek olarak “Büyük Cevizin Dibi” isimli ezginin çalışılması
11. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Sivas Oyun Havası” isimli ezgi
12. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Ellik Oyun Havası” isimli ezgi
13. “Ellik Oyun Havası” isimli ezginin tamamlanması
14. Genel Tekrar

2.Yarıyıl

1. “Bozuk Düzen”de diğer dizilere ait perdelerin tanıtılması ve bu perdelerde gam çalışmaları
2. “Yanlama Halayı” isimli ezginin çalışılması
3. “Yanlama Halayı” isimli ezginin tamamlanması
4. “Garip” dizisine örnek olarak her üç telin kullanıldığı “Memberi” isimli ezginin çalışılması
5. “Memberi” isimli ezginin tamamlanması
6. Başparmak kullanımını geliştirmek için “Yıldız Akşamdan Doğarsın” isimli ezginin çalışılması
7. “Yıldız Akşamdan Doğarsın” isimli ezginin tamamlanması ve tekrar çalışması
8. ARA SINAV
9. Sınavın değerlendirilmesi ve “Yaylanın Çimenine” isimli ezginin çalışılması
10. “Yaylanın Çimenine” isimli ezginin tamamlanması
11. “Giresun Karşılması” isimli ezginin çalışılması
12. “Giresun Karşılması” isimli ezginin tamamlanması
13. Ara sınav sonrasında geçilen ezgilerin tekrarlanması
14. Genel tekrar

3.Yarıyıl

1. “Bozuk Düzen”de parmakların süratli ve net sesler çıkarmasına yönelik egzersizler
2. Egzersiz çalışmalarının devamı
3. “Değiş Mızrabı” olarak bilinen alttan takmalı mızrabın çalışılması
4. “Değiş Mızrabı”na örnek olarak “Seherde Bir Bağa Girdim” isimli ezginin çalışılması
5. “Seherde Bir Bağa Girdim” isimli ezginin tamamlanması
6. “Değiş Mızrabı”na başka bir örnek olarak “Siyah Saçlarında” isimli ezginin çalışılması
7. “Siyah Saçlarında” isimli ezginin tamamlanması ve tekrar çalışması
8. ARA SINAV

9. “Tarama Mızrabı” olarak bilinen mızrabın çalışılması
10. “Tarama Mızrabı”na örnek olarak “Gönül Gel Seninle” isimli ezginin çalışılması
11. “Gönül Gel Seninle” isimli ezginin tamamlanması
12. “Böyle İkrar İle” isimli ezginin çalışılması
13. “Böyle İkrar İle” isimli ezginin tamamlanması
14. Genel tekrar

4.Yarıyıl

1. “Zeybek” terimi ve tarihçesi açıklandıktan sonra “Zeybek Mızrabı” tarif edilecek
2. “Zeybek Mızrabı”na örnek olarak “Kadioğlu Zeybeği” isimli ezginin çalışılması
3. “Kadioğlu Zeybeği” isimli ezginin tamamlanması
4. “Tefenni Zeybeği” isimli ezginin çalışılması
5. “Tefenni Zeybeği” isimli ezginin tamamlanması
6. “Zobalarında Guruda Meşe” isimli ezginin çalışılması
7. “Zobalarında Guruda Meşe” isimli ezginin tamamlanması
8. ARA SINAV
9. “Teke mızrabı”nın tarif edilmesi ve çalışılması
10. “Teke mızrabı”na örnek olarak “Dere Geliyor Dere” isimli ezginin çalışılması
11. “Teke mızrabı”na örnek olarak “Yayla Yollarında” isimli ezginin çalışılması
12. “Yayla Yollarında” isimli ezginin tamamlanması
13. Ara sınav sonrasında geçilen ezgilerin tekrarlanması
14. Genel Tekrar

5.Yarıyıl

1. Bağlama düzeni adıyla bilinen akort sistemi hakkında genel bilgilerin verilmesi
2. Bağlama düzenine ait perdelerde etüt çalışmaları
3. Birinci pozisyonun A şekline örnek olarak “Su Sızıyor Sızıyor” isimli ezginin çalışılması
4. Birinci pozisyonun A şekline örnek olarak “Ali’m Gitme Pazara” isimli ezginin çalışılması
5. “Ali’m Gitme Pazara” isimli ezginin tamamlanması

6. Birinci pozisyonun B şekline örnek olarak “Kara Kaşlar Kara Gözler” isimli ezginin çalışılması
7. “Kara Kaşlar Kara Gözler” isimli ezginin tamamlanması
8. ARA SINAV
9. “Kalender Divanı” isimli ezginin çalışılması
10. Birinci pozisyonun C şekline örnek olarak “Naz Barı” isimli ezginin çalışılması
11. “Naz Barı” isimli ezginin tamamlanması
12. “Açıl Ey Ömrümün Varı” isimli ezginin çalışılması
13. “Açıl Ey Ömrümün Varı” isimli ezginin tamamlanması
14. Genel Tekrar

6.Yarıyıl

1. Bağlama düzeni ikinci pozisyona örnek olarak “Güzel Gel Beri Gel Beri” isimli ezginin çalışılması
2. “Güzel Gel Beri Gel Beri” isimli ezginin tamamlanması
3. “Bacacılar Yüksek Yapar Bacayı” isimli ezginin çalışılması
4. “Bacacılar Yüksek Yapar Bacayı” isimli ezginin tamamlanması
5. Bağlama düzeni üçüncü pozisyona örnek “Merdivenim Kırk Ayak” isimli ezginin çalışılması
6. “Merdivenim Kırk Ayak” isimli ezginin tamamlanıp “Aşlamayı Aşladım” isimli ezginin çalışılması
7. “Aşlamayı Aşladım” isimli ezginin tamamlanması
8. ARA SINAV
9. “Aşıklama Mızrabı”na örnek olarak “Güzelliğin On Para Etmez” isimli ezginin çalışılması
10. “Güzelliğin On Para Etmez” isimli ezginin tamamlanıp “Dünmü Buradaydın” isimli ezginin çalışılması
11. “Dünmü Buradaydın” isimli ezginin tamamlanması
12. Bağlama düzeninde çalınan zeybeklere örnek olarak “Serenler Zeybeği”nin çalışılması
13. “Serenler Zeybeği”nin tamamlanması

14. Genel tekrar

7.Yarıyıl

1. “Misket Düzeni” tarif edildikten sonra “Misket” isimli ezginin çalışılması
2. “Misket” isimli ezginin tamamlanıp “Söğüdün Erenleri” isimli ezginin çalışılması
3. “Söğüdün Erenleri” isimli ezginin tamamlanması
4. “Müstezat Düzeni” tarif edildikten sonra “Kervan” isimli ezginin çalışılması
5. “Yağcılar Zeybeği” isimli ezginin çalışılması
6. “Yağcılar Zeybeği” isimli ezginin tamamlanıp “Kerimoğlu Zeybeği” isimli ezginin çalışılması
7. “Kerimoğlu Zeybeği” isimli ezginin tamamlanması
8. ARA SINAV
9. “Kayseri Mızrabı” tarif edildikten sonra “Kayseri Saz Havası” isimli ezginin çalışılması
10. “Gesi Bağları” isimli ezginin çalışılması
11. “Gesi Bağları” isimli ezginin tamamlanması
12. “Konya Mızrabı” tarif edildikten sonra “Elmaların Yongası” isimli ezginin çalışılması
13. “Menteşeli” isimli ezginin çalışılması
14. Genel Tekrar

8.Yarıyıl

1. “Sürmeli Mızrabı” tarif edildikten sonra “Sabahınan Esen” isimli ezginin çalışılması
2. “Sabahınan Esen” isimli ezginin tamamlanıp “Çamlığın Başında” isimli ezginin çalışılması
3. “Çamlığın Başında” isimli ezginin tamamlanması
4. “Fidayda (Hüdayda) Düzeni”nin tarif edilmesi ve “Fidayda” isimli ezginin çalışılması
5. “Silifke Mızrabı”nın tarif edilmesi ve “Varın Söyleyin Urfaniye” isimli ezginin çalışılması

6. “Başına Bağlamış Astar” isimli ezginin çalışılması
7. “Başına Bağlamış Astar” isimli ezginin tamamlanması
8. ARA SINAV
9. “Haydar Haydar” isimli ezginin çalışılması
10. “Haydar Haydar” isimli ezginin tamamlanması
11. “Yandım Şeker” isimli ezginin çalışılması
12. “Yandım Şeker” isimli ezginin tamamlanıp “Ankara Divan Ayağı” isimli ezginin çalışılması
13. “Ankara Divan Ayağı” isimli ezginin tamamlanması
14. Genel Tekrar.⁴³

3.4 Yaygın Eğitim Kurumları ile Akademik Eğitim Kurumları Bağlama Eğitim Süreçlerinin Karşılaştırılması

M.E.B. H.E.M. Temel Bağlama Kursu Planında nota okumaya 20 saat verilmiştir. Yani, haftada 8 saatten 2,5 haftada kursiyere nota okumanın (bona ve solfej yapmak) öğretilmesi öngörülüyor. Devlet Konservatuarlarında nota okuma (bona ve solfej yapmak) haftada ortalama 8 saat ve 2 yarıyıldan öğretilir. Yani, M.E. B. H.E.M. Temel Bağlama Kursu Planında kursiyer 2,5 haftada ancak müzik hakkında genel bilgiler ve nota değerlerini öğrenebilir.

M.E.B. H.E.M. Temel Bağlama Kursu Planında uzun kol ve kısa kol bağlama çalmayı öğrenmeye 45 saat yani, haftada 8 saatten ortalama 5,5 haftada hem uzun kol bağlama hem kısa kol bağlama çalmayı öğretilmesi öngörülüyor. Devlet konservatuarlarında 6 yarıyıldan öğretiliyor. Yani, M.E.B H.E.M Temel Bağlama Kursu Planındaki uzun kol ve kısa kol bağlama çalma 5,5 haftada ancak bağlama hakkında genel bilgiler, bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş ve kullanımı, mızrap vuruş tekniği, boş tellerde vuruş alıştırmaları ve Bozuk düzeni ne ait perdelerin anlatılması, alt tel grubunda dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap vuruşlarıyla basit egzersizler, alt ve orta tel gruplarında dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap vuruşlarıyla basit egzersizler öğretilir.

---

⁴³H.Ü.K. “Bağlama Çalgısı Müfredat Programı”

M.E.B H.E.M Temel Bağlama Kursu Planında basit ritimli melodileri çalmaya 30 saat verilmiş yani, haftada 8 saatten ortalama 4 haftada kursiyere basit ritimli melodileri çalmayı öğretilmesi öngörülüyor. Bu, Devlet Konservatuarlarında 6 yarıyıldan öğretiliyor. Yani, M.E.B H.E.M Temel Bağlama Kursu Planındaki basit ritimli melodileri çalma 4 haftada ancak bağlama hakkında genel bilgiler, bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş ve kullanımı, mızrap vuruş tekniği, boş tellerde vuruş alıştırmaları ve Bozuk düzenine ait perdelerin anlatılması, alt tel grubunda dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap vuruşlarıyla basit egzersizler öğretilir.

M.E.B H.E.M Temel Bağlama Kursu Planında akort yapmayı öğretmeye 5 saat verilmiş. Bu, Devlet Konservatuarlarında bağlama öğretim planlarında yer almayan bir müzik terimidir. Akort yapmak müzikle uğraşan kişinin tamamen kulağıyla yani yeteneği ile alakalıdır. Akort yapmayı öğretmenin belli bir zamanı olamaz bu tamamen kişiye özel bir olaydır.

M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında ileri düzey nota okumaya 10 saat yani ortalama 1,5 hafta zaman dilimi verilmiş. Bu, Devlet Konservatuarlarında 4 yılda öğretilen bir müzik bilgisidir. Yani, kursiyerin ileri düzey nota okumayı öğrenmesi haftada 10 saatlik bir kursla olmayacak bir şeydir.

M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında dikte ve solfej yapmaya 20 saat verilmiş. Yani ortalama 2,5 hafta verilmiş. Devlet Konservatuarlarında dikte ve solfej yapma ortalama 4 yarıyıldan öğretilen bir müzik bilgisidir. Yani, kişinin M.E. B. H.E.M. İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında Dikte ve solfej yapmaya ayırdığı yaklaşık 2,5 haftalık zaman diliminde bu müzik bilgisini, becerisini öğrenmesi imkânsızdır.

M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında yöresel tezene'yi (tavır) kullanmayı 40 saat yani ortalama 5 haftada öğretilmesi öngörülüyor. Tavrın eğitimi, çeşitliliği ve uygulanmasındaki zorluklar nedeniyle, uzun, çileli ve sadık bir süreç gerektirmektedir. Başka bir deyişle, tavrın, "uzun, ince" olmasının yanı sıra, "zahmet"li de bir "yol"dur. Tüm eğitim süreci boyunca, yalnızca özel vuruş kalıpları, parmak baskıları ve ritim yapılarını tanımak ve öğrenmek değil, her bir yöre repertuarını bilmek; tekniklerin, türkülere nasıl uygulandığının mantığını kavramak gerekmektedir.

Devlet konservatuarlarında yöresel tezene'yi kullanma 8 yarıyıldan öğretilen bir müzik bilgisi ve becerisidir. Yani, M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu

Planında yer alan yöresel tezeneyi kullanma 40 saatte yani ortalama 5 haftada öğretilmesi imkânsız bir müzik bilgisi ve becerisidir.

M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında T.H.M’deki dizileri çalmaya 40saat verilmiş yani ortalama 5 haftada öğretilmesi öngörülmüştür. Devlet Konservatuarlarında bu müzik becerisi 8 yarıyıldadır. Yani, M.E. B. H.E.M. İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planındaki T.H.M’deki dizileri çalmayı öğretme 5 haftada olacak bir iş değildir.

M.E.B H.E.M İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planında daha önceden çalmış olduğu ezgileri farklı yerlerden çalma (transpoze) 40 saat yani ortalama 5 haftada öğretilmesi öngörülmüştür. Devlet konservatuarlarında transpoze yapmayı öğretmek 8 yarıyıl sürer. Yani, M.E. B. H.E.M. İleri Düzey Bağlama Çalma Kursu Planındaki transpoze yapmayı 5 haftada öğretmek çok güç bir işlemdir.

3.5 İdeal Bağlama Eğitim Modül Program Önerisi

Eğitim, birey ve toplum açısından vazgeçilmez bir süreçtir. Bireylerin öncelikle içinde yaşadığı toplum ile bütünleşmesi ve sosyalleşmesi, toplumunda ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirebilmesi ancak eğitim yoluyla gerçekleşebilmektedir. Birey açısından eğitim, insanın doğumuyla birlikte başlar ve ömür boyu kesintisiz devam eder. Bu açıdan insanlık tarihi boyunca bireyi eğitmek ve yetiştirmek, en önemli faaliyetlerden biri olarak düşünülmüştür. Bu sebeple daima en iyi eğitim sistemine ulaşma yolları aranmıştır. Böylece tarihin her döneminde eğitim, en önemli disiplinler arasında yer almıştır.

Çalgıda, eğitim, hangi alanda olursa olsun öncelikle devamlı çalışma ve sabır gerektiren uzun bir süreci kapsamaktadır. Bağlama öğretimine dair uygulamaların hangi düzeyde olursa olsun bağlama çalgısını çalma hedefinde çözüm olarak bir modül programı sunma gereği oluştu. “Acele bir ağaçtır, meyvesi pişmanlık” sözcüğü burada sunulan yöntemin geneli yansıtan bir betimlemesidir. H.E.M’ne gelen kursiyerlerin bağlama çalgısını daha iyi öğrenebilmesi için ağır ve emin adımlarla yürütmesi gerekliliğinden bu modül programı önerisi getirilmiştir.

3.5.1 İdeal Bağlama Eğitim Modül Programı

HEM'in bağlama modüllerindeki 100 saatlik temel bağlama ve 150 saatlik ileri düzey bağlama programları uygulamasının hem içeriğinin yoğun olması, hem de zamanın kısıtlı olmasının zorluğundan dolayı ideal bağlama eğitim modül programını, içeriği, daha az yoğun ve zamana yayarak başka bir deyişle hem kademe sayısının arttırılması hem de saat süresinin makul bir seviyede tutulması, daha iyi verim alınmasına olanak sağlayacağı düşüncesi değerlendirilip, H.E.M bağlama kursiyerlerinin çalgıyı daha iyi öğrenmesi amaçlandı.

1. kademe de kursiyere genel müzik bilgilerini anlatıp basit nota değerleriyle bona yaptırma, bağlamanın tarihçesi, yapısı, bölümleri ile çeşitlerini anlattıktan sonra bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuşu kullanımı ve bağlamada bozuk düzeni tel alıştırmalarını yaptırıp bu alıştırmaları seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme ve Yahyalı kerem dizisini anlatma. 2. kademe de garip dizisini anlatıp seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme, bağlamada akort yapmayı anlatma ve uygulatma. 3. kademe de başparmak gelişimini seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme. 4. kademe de parmakların sürat kazanabilmesi ve net sesler çıkarabilmesi için seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme, deyiş mızrabını anlatıp seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme. 5. ve 6. kademeler de bağlama düzeni adıyla bilinen akort sistemi hakkında genel bilgilerin verilmesi, pozisyonların anlatımını seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme. 7, 8 ve 9. kademeler de bağlamada tavırları, düzenleri anlatıp seçilmiş türkü icraları ile pekiştirme yapıp kursiyerlerin THM' ni ve bağlama çalgısını iyi bir şekilde öğrenmesi amaçlanmıştır.

1. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. Genel müzik bilgileri 8 saat
2. Basit değerli notaları bona ile okuma 16 saat
3. Bağlama Çalgısının Tarihçesi, Yapısı, Bölümleri ve Çeşitleri 4 saat
4. Bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş ve kullanımı 4 saat
5. Mızrap vuruş tekniği, boş tellere vuruş alıştırmaları ve "Bozuk Düzen"e ait perdelerin anlatılması 8 saat
6. Alt tel grubunda dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap Vuruşuyla basit egzersizler 8 saat

7. Alt ve orta tel gruplarında dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt Mızrap vuruşuyla basit egzersizler 4 saat
8. Her üç tel grubunda dörtlük, sekizlik ve onaltılık birimlerde üst-alt Mızrap vuruşuyla egzersizler 4 saat
9. Basit usullerde Yahyalı Kerem dizisine ait perdeleri kapsayan, çalışılmış etütleri barındıran “Kıyılı Halayı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. alışılmış etütleri barındıran diğer bir örnek olarak” Büyük Cevizin dibi” isimli ezginin çalışılması 8 saat
11. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Sivas Oyun Havası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Temir ağa” isimli ezginin çalışılması 8 saat
13. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Tren gelir hoş gelir” isimli ezginin çalışılması 8 saat
14. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Havada bulut yok” isimli ezginin çalışılması 8 saat
15. Genel tekrar 8 saat
16. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Ne ağlarsın benim zlf siyahım” isimli ezginin çalışılması 8 saat
17. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Al fadimem” isimli ezginin çalışılması 8 saat
18. Aynı kriterlere uygun bir örnek olarak “Ordunun dereleri” isimli ezginin çalışılması 8 saat
19. Genel tekrar 8 saat
20. Yazılı sınav 4 saat
21. Uygulamalı sınav 4 saat

2. Kademe Bağlama Kursu programı

1. “Bozuk Düzen”de diğer dizilere ait perdelerin tanıtılması ve bu perdelerde gam çalışmaları 8 saat
2. “Yanlama Halayı” isimli ezginin çalışılması 8 saat

3. “Garip” dizisine örnek olarak “Urfa’nın etrafı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. Garip” dizisine örnek olarak “Çarşambayı sel aldı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
5. Garip” dizisine örnek olarak “Divane aşık gibi” isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. Garip” dizisine örnek olarak “Gökte yıldız aymisun” isimli ezginin çalışılması 8 saat
7. Garip” dizisine örnek olarak “Tabancamın sapını” isimli ezginin çalışılması 8 saat
8. Genel tekrar 8 saat
9. “İşte gidiyorum çeşmi siyahım” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Uzun ince bir yoldayım” isimli ezginin çalışılması 8 saat
11. “Eledim eledim” isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. “Yarım senden ayrılalı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
13. Genel tekrar 8 saat
14. “Ellik oyun havası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
15. “Sinsin” isimli ezginin çalışılması 8 saat
16. Akort yapmayı anlatma ve uygulatma 8 saat
17. Genel tekrar 16 saat
18. Yazılı sınav 4 saat
19. Uygulamalı sınav 4 saat

3. Kademe Bağlama Kursu programı

1. Başparmak kullanımını geliştirmek için “Yıldız Akşamdan Doğarsın” isimli ezginin çalışılması 8 saat
2. “Yıldız Akşamdan Doğarsın” isimli ezginin tamamlanması ve tekrar Çalışması 8 saat
3. “Yaylanın Çimenine” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. “Giresun Karşılması” isimli ezginin çalışılması 8 saat
5. “Giresun Karşılması” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
6. “Çiçekdağı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
7. “Çiçekdağı” isimli ezginin tamamlanması 8 saat

8. Genel tekrar 8 saat
9. “Bursa güvendelerinden” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Bursa güvendelerinden” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
11. “Cirit havası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. “Cirit havası” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
13. “Ceyranım gel gel” isimli ezginin çalışılması 8 saat
14. “Zülûf dökülmüş yüze” isimli ezginin çalışılması 8 saat
15. “Yeşil ayna takındın mı beline” isimli ezginin çalışılması 8 saat
16. “Bugün ayın ışığı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
17. Genel tekrar 16 saat
18. Yazılı sınav 4 saat
19. Uygulamalı sınav 4 saat

4. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. “Bozuk Düzen”de parmakların süratli ve net sesler çıkarmasına yönelik egzersizleri 16 saat
2. “Urfa divan ayağı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
3. “Azeri oyun havası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. “Kaytağı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
5. “Deyiş Mızrabı” olarak bilinen alttan takmalı mızrabın örnek türkü “Seherde Bir Bağa Girdim” isimli ezgi ile çalışılması 8 saat
6. “Seherde Bir Bağa Girdim” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
7. “Deyiş Mızrabı”na başka bir örnek olarak “Siyah Saçlarında” isimli ezginin çalışılması 8 saat
8. Genel tekrar 8 saat
9. Tarama Mızrabı” olarak bilinen mızrabın çalışılması ve örnek türkü “Gönül gel seninle” isimli ezgi ile çalışılması 8 saat
10. “Gönül Gel Seninle” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
11. “Böyle İkrar İle” isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. “Böyle İkrar İle” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
13. “Ey şahin bakışım” isimli ezginin çalışılması 8 saat

14. “Ey şahin bakışlım” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
15. Genel tekrar 24 saat
16. Yazılı sınav 4 saat
17. Uygulamalı sınav 4 saat

5. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. Bağlama düzeni adıyla bilinen akort sistemi hakkında genel bilgilerin verilmesi 4 saat
2. Bağlama düzenine ait perdelerde etüt çalışmaları 12 saat
3. Birinci pozisyonun A şekline örnek olarak “Sağma” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. “Halay” isimli ezginin çalışılması 8 saat
5. Birinci pozisyonun A şekline örnek olarak “Su Sızıyor Sızıyor” isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. Birinci pozisyonun A şekline örnek olarak “Ali’m Gitme Pazara” isimli ezginin çalışılması 8 saat
7. “Kazova halayı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
8. Birinci pozisyonun B şekline örnek olarak “Bülbülüm Altın Kafeste” isimli ezginin çalışılması 8 saat
9. “Kütahya nın Pınarları” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Hacel Obası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
11. Genel tekrar 8 saat
12. “Emir Dağı Birbirine Ulalı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
13. Birinci pozisyonun C şekline örnek olarak “Naz Barı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
14. “Elmas” isimli ezginin çalışılması 8 saat
15. “Açıl Ey Ömrümün Varı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
16. “Abdurrahman halayı” isimli ezginin çalışılması 8 saat
17. Genel tekrar 16 saat
18. Yazılı sınav 4 saat
19. Uygulamalı sınav 4 saat

6. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. Bağlama dzenini ikinci pozisyona örnek olarak ‘‘Güzel Gel Beri Gel Beri’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
2. ‘‘Coş havası’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
3. ‘‘Bacacılar Yüksek Yapar Bacayı’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. Bağlama dzenini üçüncü pozisyona örnek ‘‘Merdivenim Kırk Ayak’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
5. ‘‘Aşlamayı Aşladım’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. ‘‘Saz Havası’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
7. Genel tekrar 8 saat
8. ‘‘Aşıklama Mızrabı’’na örnek olarak ‘‘Güzelliğin On Para Etmez’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
9. ‘‘Dünmü Buradaydın’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. ‘‘Seherde Bir Bağa Girdim’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
11. ‘‘Ötme Bülbül Ötme’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. ‘‘Ezel Bahar Olmayınca’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
13. Bağlama düzeninde çalınan zeybeklere örnek olarak ‘‘Serenler Zeybeği’’ nin çalışılması 8 saat
14. ‘‘Serenler Zeybeği’’ nin tamamlanması 8 saat
15. ‘‘Çay Benim Çeşme Benim’’ 8 saat
16. ‘‘Kerimoğlu Zeybeği’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat
17. Genel Tekrar 16 saat
18. Yazılı sınav 4 saat
19. Uygulamalı sınav 4 saat

7. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. ‘‘Zeybek’’ terimi ve tarihçesi açıklandıktan sonra ‘‘Zeybek Mızrabı’’ tarif edilecek ilgili egzersizler uygulanacak 8 saat
2. ‘‘Zeybek Mızrabı’’na örnek olarak ‘‘Ah bir ataş ver’’ isimli ezginin çalışılması 8 saat

3. “Zeybek Mızrabı”na örnek olarak “Çökertme” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. Basit değerli melodileri dikte etme çalışması 8 saat
5. “Tefenni Zeybeği” isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. “Zobalarında Guruda Meşe” isimli ezginin çalışılması 8 saat
7. “Zobalarında Guruda Meşe” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
8. Basit değerli melodileri dikte etme çalışması 8 saat
9. “Göynük zeybeği” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Kadioğlu zeybeği” isimli ezginin çalışılması 8 saat
11. “Kadioğlu zeybeği” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
12. Basit değerli melodileri dikte etme çalışması 8 saat
13. Genel tekrar 8 saat
14. “Teke mızrabı”nın tarif edilmesi ve örnek türkü “Dere geliyor dere” ezgisi ile çalışılması 8 saat
15. “Teke mızrabı”na örnek olarak “Yayla Yollarında” isimli ezginin çalışılması 8 saat
16. “Yayla Yollarında” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
17. Genel tekrar 16 saat
18. Yazılı sınav 4 saat
19. Uygulamalı sınav 4 saat

8. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. “Misket Düzeni” tarif edildikten sonra “Misket” isimli ezginin çalışılması 8 saat
2. “Misket” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
3. “Söğüdün Erenleri” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. “Söğüdün Erenleri” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
5. “Havada turna sesi gelir” isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. “Havada turna sesi gelir” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
7. “Yağcılar zeybeği” isimli ezginin çalışılması 8 saat
8. “Yağcılar zeybeği” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
9. “Kerimoğlu zeybeği” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Kerimoğlu zeybeği” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
11. Genel tekrar 8 saat

12. Müstezat Düzeni” tarif edildikten sonra “Kervan” isimli ezginin çalışılması 8 saat
13. “Kayseri Mızrabı” tarif edildikten sonra “Kayseri Saz Havası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
14. “Gesi bağları” isimli ezginin çalışılması 8 saat
15. “Gesi bağları” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
16. Genel tekrar 24 saat
17. Yazılı sınav 4 saat
18. Uygulamalı sınav 4 saat

9. Kademe Bağlama Kursu Programı

1. “Konya Mızrabı” tarif edildikten sonra “Elmaların Yongası” isimli ezginin çalışılması 8 saat
2. “Elmaların Yongası” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
3. “Menteşeli” isimli ezginin çalışılması 8 saat
4. “Menteşeli” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
5. “Sürmeli Mızrabı” tarif edildikten sonra “Sabahınan Esen” isimli ezginin çalışılması 8 saat
6. “Sabahınan Esen” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
7. “Dersini almışta ediyor ezber” isimli ezginin çalışılması 8 saat
8. “Dersini almışta ediyor ezber” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
9. “Çamlığın başında” isimli ezginin çalışılması 8 saat
10. “Çamlığın başında” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
11. “Fidayda (Hüdayda) Düzeni”nin tarif edilmesi ve “Fidayda” isimli ezginin çalışılması 8 saat
12. “Fidayda” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
13. “Silifke mızrabı” tarif edilmesi ve “Varın söyleyin urfaniye” isimli ezginin çalışılması 8 saat
14. “Varın söyleyin urfaniye” isimli ezginin tamamlanması 8 saat
15. Haydar haydar isimli ezginin çalışılması 8 saat
16. Haydar haydar isimli ezginin tamamlanması 8 saat
17. Genel tekrar 16 saat

18. Yazılı sınav 4 saat

19. Uygulamalı sınav 4 saat

3.5.2 İdeal Programın Uygulanması ile İlgili Genel Açıklamalar

Genel Amaçlar: 1. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Basit değerli notaları bona tekniği ile okuyabilecektir.

Tambura bağlamada bozuk düzeni çalabilecektir.

Basit ritimli melodileri okuyup çalabilecektir.

Ünite adı	Ünite dağılımı	süre
Nota okumak		24
Tambura bağlamayı tanıma		32
Basit ritimli melodileri çalma, solfejini yapma		96
Toplam		152

Ünite 1: Nota okuma

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Basit değerli notaları bona tekniği ile okuyabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Porte

Sol anahtarı

Nota değerleri

Ünitenin Etkinlikleri:

Nota okuma bilgileri sunma/edinme

Notaları okumayı yaparak gösterme

Notaları okuma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Nota okuma kontrol listesi

Ünite 2: Tambura bağlamayı tanıma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Tanbura bağlamayı tanıyacaktır.

Tanbura bağlamayı çalabilecektir.

Ünitenin içeriği:

Tambura bağlama

Tutuş

Tezene

Perdeler

Ünitenin etkinlikleri:

Tambura bağlama çalma bilgisi sunma/edinme

Tambura bağlama çalma ile ilgili işlemleri yaparak gösterme

Tambura bağlama çalma

Ünitenin değerlendirilmesi:

Tambura bağlama çalma kontrol listesi

Ünite 3: Basit ritimli melodiler çalma, solfej yapma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Basit ritimli melodileri okuyabilecektir.

Basit ritimli melodileri çalabilecektir.

Ünitenin içeriği:

Melodi okuma (solfej) basit değerli birbirine yakın seslerde solfej yapma

Melodi çalma basit değerli melodileri çalma

Ünitenin etkinlikleri:

Basit ritimli melodi okuma bilgisi sunma/edinme

Basit ritimli melodi okuma işlemlerini yaparak gösterme

Basit melodi okuma

Basit melodi çalma

Ünitenin değerlendirilmesi:

Basit melodi çalma, okuma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her ünitedeki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları.

Genel Amaçlar: 2. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri tanıyacaktır.

Basit ritimli melodileri okuyup çalabilecektir.

Akort yapma bilgisine sahip olacaktır.

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri tanıma	8
Basit ritimli melodileri çalma, solfejini yapma	136
Akort yapma	8
Toplam	152

Ünite 1: Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri tanıma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri tanıyacaktır.

Ünitenin içeriği:

Yahyalı kerem dizisi

Garip dizisi

Bozlak dizisi

Ünitenin etkinlikleri

Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri tanıma bilgisi sunma/edinme.

Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri çalarak gösterme.

Bozuk düzeni çalma

Ünitenin değerlendirilmesi:

Bozuk düzende diğer dizilere ait perdeleri çalma kontrol listesi

Ünite 2: Basit ritimli melodiler çalma, solfej yapma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Basit ritimli melodileri okuyabilecektir.

Basit ritimli melodileri çalabilecektir.

Ünitenin içeriği:

Melodi okuma (solfej) basit değerli birbirine yakın seslerde solfej yapma

Melodi çalma basit değerli melodileri çalma

Ünitenin etkinlikleri:

Basit ritimli melodi okuma bilgisi sunma/edinme

Basit ritimli melodi okuma işlemlerini yaparak gösterme

Basit melodi okuma

Basit melodi çalma

Ünitenin değerlendirilmesi: Basit melodi çalma, okuma kontrol listesi

Ünite 3: Akort yapma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Tambura bağlamada bozuk düzeni akordu nasıl yapılır bilecektir.

Ünitenin içeriği:

Tambura bağlama (bozuk düzeni)

Ünitenin etkinlikleri:

Akort yapma bilgisi sunma/edinme

Akort yapma ile işlemlerini yaparak gösterme

Tambura bağlama akordu yapma

Ünitenin değerlendirilmesi: Akort yapma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her ünitedeki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd' ler

GENEL AMAÇLAR: 3. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını kullanabilecek

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonu ve solfej yapma	152
Toplam	152

Ünite 1: Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonu ve solfej yapma

Ünitenin amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını kullanabilecek

Ünitenin içeriği:

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını birlikte kullanılarak, başparmağın kullanımını geliştirmek için verilen örnek türküler ve bu türkülerin solfejini yapma

Ünitenin etkinlikleri:

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını tanıtma bilgisi sunma/edinme

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını çalarak gösterme

Bozuk düzenin de başparmak ağırlıklı çalma

Ünitenin değerlendirilmesi:

Bozuk düzende alt-orta-üst tel kombinasyonlarını çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her ünitedeki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd'ler

GENEL AMAÇLAR: 4. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende parmaklarını süratli bir biçimde kullanabilecek

Deyiş mızrabı olarak bilinen alttan takmalı mızrabı kullanabilecek

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Bozuk düzende parmaklarını süratli kullanma	40
Deyiş mızrabı kullanma ve örnek türkülerin solfejini yapma	112
Toplam	152

Ünite 1: Bozuk düzende parmaklarını süratli kullanma

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bozuk düzende parmaklarını süratli ve net sesler çıkarmayı öğrenecektir

Ünitenin İçeriği:

Bozuk düzende parmaklarını süratli ve net sesler çıkarmasına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfeji yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bozuk düzende parmakları süratli kullanmayı tanıtma bilgisi sunma/edinme

Bozuk düzende parmakları süratli kullanmayı çalarak gösterme

Bozuk düzende parmaklarını süratli olarak çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Bozuk düzende parmaklarını süratli olarak çalma kontrol listesi

Ünite 2: Değiş mızrabı kullanma ve örnek türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Değiş mızrabını kolay bir biçimde kullanabilecektir

Ünitenin İçeriği:

Bozuk düzende değiş mızrabının kullanımını geliştirmek ve örnek türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bozuk düzende deyiş mızrabını tanıtma bilgisi sunma/edinme

Bozuk düzende deyiş mızrabını çalarak gösterme

Bozuk düzende deyiş mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Bozuk düzende deyiş mızrabını çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her ünitedeki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd' ler

Genel Amaçlar: 5. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde birinci pozisyonun a,b,c şekillerini çalabilecektir

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Bağlama düzeninde birinci pozisyonun a,b,c şekillerini çalma	152
Toplam	152

Ünite 1: Bağlama düzeninde birinci pozisyonun a,b,c şekillerini çalma

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde birinci pozisyonun a,b,c şekillerini çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Bağlama düzeninde birinci pozisyona yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bağlama düzenini tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Bağlama düzenini çalarak gösterme

Bağlama düzenini çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Bağlama düzenini çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteye ilişkin ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarıları belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd'ler

Genel Amaçlar: 6. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları bilip örnek türkülerini çalabilecektir.

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını bilip örnek türküleri çalabilecektir.
Bağlama düzeninde Zeybek tavrını bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonlar	56
Bağlama düzeninde Aşıklama tavrı	40
Bağlama düzeninde Zeybek tavrı	56
Toplam	152

Ünite 1: Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonlar

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları öğrenme, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları tanıtma bilgisi sunma/edinme

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları çalarak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Bağlama düzeninde ikinci ve üçüncü pozisyonları çalma kontrol listesi

Ünite 2: Bağlama düzeninde Aşıklama tavrı

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını bilip örnek türkülerini çalabilecektir

Ünitenin İçeriği:

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrı, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını tanıtmaya bilgi sunma/edinme

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını çalarak gösterme

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi

Bağlama düzeninde Aşıklama tavrını çalma kontrol listesi

Ünite 3: Bağlama düzeninde Zeybek tavrı

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Bağlama düzeninde Zeybek tavrını bilip örnek türkülerini çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Bağlama düzeninde zeybek tavrını öğrenme, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Bağlama düzeninde zeybek tavrını tanıtırma bilgisi sunma/edinme

Bağlama düzeninde zeybek tavrını çalarak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Bağlama düzeninde Zeybek tavrını çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteye ilişkin ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarıları belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığında programın eksik ve yanlışları düzeltilenmektedir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd'ler

Genel Amaçlar: 7. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Zeybek mızrabını kolay bir biçimde kullanabilecektir

Teke mızrabını kolay bir biçimde kullanabilecektir

Basit ritimli ve değerli melodilerin diktesi yapılabilecektir

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Zeybek mızrabı ve örnek türkülerin solfejini yapma	72
Teke mızrabı ve örnek türkülerin solfejini yapma	56
Basit ritimli ve değerli melodileri dikte yapma	24
Toplam	152

Ünite 1: Zeybek mızrabı ve örnek türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Zeybek mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Zeybek mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Zeybek mızrabını tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Zeybek mızrabını çalarak gösterme

Zeybek mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Zeybek mızrabını çalma kontrol listesi

Ünite 2: Teke mızrabı ve örnek türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Teke mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Teke mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Teke mızrabını tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Teke mızrabını çalarak gösterme

Teke mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Teke mızrabını çalma kontrol listesi

Ünite 3: Basit ritimli ve değerli melodileri dikte yapma

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Basit ritimli ve değerli melodileri dikte yapabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Dikte yapmak (Duyulan melodiyi notaların ölçü ve değerlerine göre yazmak)

Ünitenin Etkinlikleri:

Basit ritimli ve değerli melodileri dikte yapma bilgisi sunma/edinme

Basit ritimli ve değerli melodileri dikte yapma işlemlerini yaparak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Dikte yapma

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteadaki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd' ler

Genel Amaçlar: 8. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Misket düzenini bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Müstezat düzenini bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Kayseri mızrabını çalabilecektir.

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Misket düzeni	48
Zeybek mızrabı	40
Müstezat düzeni	8
Kayseri mızrabı	56
Toplam	152

Ünite 1: Misket düzeni

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Misket düzenini bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Misket düzenini öğrenme, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Misket düzenini tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Misket düzenini çalarak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Misket düzenini çalma kontrol listesi

Ünite 2: Zeybek mızrabı

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Zeybek mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Zeybek mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Zeybek mızrabını tanıtma bilgisi sunma/edinme

Zeybek mızrabını çalarak gösterme

Zeybek mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Zeybek mızrabını çalma kontrol listesi

Ünite 3: Müstezat düzeni

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Müstezat düzenini bilip örnek türküleri çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Müstezat düzenini öğrenme, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Müstezat düzenini tanıtma bilgisi sunma/edinme

Müstezat düzenini çalarak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Müstezat düzenini çalma kontrol listesi

Ünite 4: Kayseri mızrabı

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Kayseri mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Kayseri mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Kayseri mızrabını tanııtma bilgisi sunma/edinme

Kayseri mızrabını çalarak gösterme

Kayseri mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Kayseri mızrabını çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteadaki ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarısı belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığı altında programın eksik ve yanlışları düzeltilecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd'ler

Genel Amaçlar: 9. kademe bağlama kursu eğitim ve öğretim etkinlikleri başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Konya mızrabını çalabilecektir.

Sürmeli mızrabını çalabilecektir.

Fidayda düzenini bilip örnek türküleri çalabilecektir

Silifke mızrabını çalabilecektir.

Ünite dağılımı

Ünite adı	süre
Konya mızrabı	40
Süremeli mızrabı	56
Fidayda düzeni	24
Silifke mızrabı	32
Toplam	152

Ünite 1: Konya mızrabı

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Konya mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Konya mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Konya mızrabını tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Konya mızrabını çalarak gösterme

Konya mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Konya mızrabını çalma kontrol listesi

Ünite 2: Sürmeli mızrabı

Ünitenin Amaçları: Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Sürmeli mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Sürmeli mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Sürmeli mızrabını tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Sürmeli mızrabını çalarak gösterme

Sürmeli mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Sürmeli mızrabını çalma kontrol listesi

Ünite 3: Fidayda düzeni

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Fidayda düzenini bilip örnek türkülerini çalabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Fidayda düzenini öğrenme, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Fidayda düzenini tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Fidayda düzenini çalarak gösterme

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Fidayda düzenini çalma kontrol listesi

Ünite 4: Silifke mızrabı

Ünitenin Amaçları: Bu ünite ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerini başarı ile tamamlayan her kursiyer;

Silifke mızrabını kullanabilecektir.

Ünitenin İçeriği:

Silifke mızrabına yönelik egzersizler, örnek türküler ve türkülerin solfejini yapma

Ünitenin Etkinlikleri:

Silifke mızrabını tanıtmaya bilgisi sunma/edinme

Silifke mızrabını çalarak gösterme

Silifke mızrabını çalma

Ünitenin Değerlendirilmesi:

Silifke mızrabını çalma kontrol listesi

Programın Değerlendirilmesi: Her üniteye ilişkin ürün ve süreç kontrol listeleri ve kursiyer dosyası esas alınarak kursiyerin başarıları belirlenecektir. Bu bilgilerin ışığında programın eksik ve yanlışları düzeltilenecektir.

Araçlar: Bağlama, tezene, bağlama teli, basit solfej kitapları, TRT THM repertuarı, ilgili kaset veya cd' ler

SONUÇ

Bilimsel açıdan metod; bir işi meydana getirirken, ya da bir bilim, teknik ve folklor dalında incelemelerde, araştırmalarda bulunurken gidilen yolun saptanması yöntemidir. Çalgı eğitiminde bu güne kadar usta-çırak ilişkisi içerisinde verilen eğitimin, çağdaş seviyeye ulaşması ancak bilimsel çözümlerle mümkündür. Aksi takdirde verilen eğitimin, kültürün yok olması olasıdır. Bunun içindir ki metod her dal gibi çalgı içinde çok önemlidir.

Türk Halk Müziğinin temel sazı olan bağlama; Şaman Dininde ki Bahşi Ozanlardan günümüze eğitme, öğretme, yol gösterme, birlik ve beraberliği sağlama, düşündürme, tedavi etme, eğlendirme görevlerinin yanı sıra gücün ve kudretin de sembolü olmuştur. “Telli Kuran” denilebilecek kadar kutsal sayılmış, değer verilmiştir. Yüklendiği görev nedeniyle bir çalgı olmanın çok ötesine geçmiştir.

“Ağır yükü, hafif darası vardır.” (*Yetik Ozan*)

Kültürümüz değerlerinin iletişim araçları aracılığı ile tüm dünyaya hızlı bir biçimde ulaştığı bu dönemde Türk’e ait olan Türk Halk Müziğinin temel sazı olan bağlamanın metod kargaşasından uzaklaşması için, H.E.M’deki bağlama kursu modül programlarında bazı eksiklikler tespit edilmiştir. Metodoloji açısından bu eksiklikler giderilmedikçe ve eğitim kurumları arasındaki bağlama eğitimi konusunda bir birlik sağlanmadıkça kültür aktarımının ne derece sağlıklı olabileceği tartışma konusudur.

Çalgı insanların müziği öğrenmesindeki en önemli araçlardan biridir. Çalgı eğitimi ile tamamlanan müzik eğitimi bilimsel metodlarla kişilerin kolay ve doğru öğrenimi için gereklidir. Hobi olarak sosyo kültürel faaliyetler içerisinde müzik ve bağlama kültürünü öğrenmek isteyen kişilere, profesyonel olma amacı güdülerek seviyeyi yükseltebilmek için metodun bilimsel materyallere göre düzenlenmiş olması gerekir.

Yaygın eğitim kurumları ile akademik eğitim kurumları bağlama eğitim süreçleri karşılaştırılması yapıldığında ilginç sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Buna göre M.E.B H.E.M 100 saatlik temel bağlama kursu modül programında yer alan ünitelerde, nota okumaya 20 saat süre verilmektedir. 20 saatlik süre içinde diğer bir ifade ile haftada 8 saatten 2,5 hafta süren nota okumanın (bona ve solfej yapma) çok verimli olması gerçekten zor bir ihtimaldir. Bu süre zarfı içerisinde kursiyerlere müzik hakkında genel bilgiler verilip ancak nota değerleriyle basit birkaç bona alıştırma öğretilir. Bu akademik eğitim veren kurumlarda 2 yarıyılıda öğretilir. Dolayısı ile öğrencinin temel müzik bilgi birikimi ve becerisi düşük seviyede kalmaktadır.

Yine temel bağlama kursundaki diğer bir ünite konusu olan uzun kol ve kısa kol bağlama çalma için ayrılan süre 5 saattir. Haftada 8 saatten ortalama 5,5 hafta süren bu üniteye kursiyere ancak bağlama hakkında genel bilgiler, bağlamada oturuş, tutuş şekli, mızrap tutuş ve kullanımı, mızrap vuruş tekniği, boş tellerde vuruş alıştırmaları ve “Bozuk” düzeni ne ait perdelerin anlatılması, alt tel grubunda dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap vuruşlarıyla basit egzersizler, alt ve orta tel gruplarında dörtlük ve sekizlik birimlerde üst-alt mızrap vuruşlarıyla basit egzersizler öğretilir.

Temel bağlama kursunun bir başka ünitesinde yer alan basit ritimli melodileri çalma konusuna ise 30 saat verilmiştir. 4 hafta süren bu üniteye bir önceki ünitenin devamı olarak bakıldığında kursiyere bir veya iki tane basit ritimli türkü icrası öğretilir, fakat bu tam anlamıyla istenilen hedefe yönelik bir çalışma olmaktan çok uzakta kalmaktadır.

Temel bağlama kursundaki diğer bir ünite konusu akort yapma işlemidir. 5 saat süren bu konuda kursiyere akordun nasıl yapılacağıyla ilgili teorik bilgiler verilebilir, ama bu tamamen kişinin kendi müzikal yeteneğiyle ilgili bir işittir.

M.E.B H.E.M 150 saatlik ileri düzey bağlama kursu modül programında yer alan ilk ünitesi ileri düzey nota okumanın 10 saatte tamamlanması istenmektedir. İstenen saatte bu iş öğretilmesinin imkansızlığına daha önce de değinilmiştir. Yine ileri düzey bağlama kursu modül programının diğer bir ünitesi ise dikte ve solfej yapmak. 20 saat ayrılan bu üniteye kursiyere bu zaman zarfı içerisinde öğretmek çok zorlu bir eğitim sürecidir. Bilindiği üzere bu konu ile ilgili eğitim akademik kurumlarda iki yarı yılda ayrı ders olarak verilmektedir.

İleri düzey bağlama kursu modül programının diğer bir ünitesi ise yöresel tezeneyi kullanma. 40 saat verilen bu konuda 5 haftada bağlamanın tüm yöresel tavırlarının öğretilmesi isteniyor. Teorik olarak bu yapılabilir, ama tavırların bu süre içinde öğretilmesi imkansızdır. Öğrenme süreci sadece öğrencinin algı gelişmişliğine kalmaktadır. Ayrıca istenilen öğrenme verimliliğinin yakalanması olanaksızdır.

İleri düzey bağlama kursu modül programının diğer bir ünitesi ise T.H.M’deki dizileri çalmaya 40 saat yani 5 hafta ayrılmış. Teorik olarak anlatılabilir ancak yine benzer bir durum olarak tam anlamıyla öğretilmesi için yeterli bir süre değildir.

İleri düzey bağlama kursu modül programının son ünitesi ise daha önceden çalmış olduğu ezgileri farklı yerlerden çalma (transpoze) konusudur. Bu konuya 40 saat ayrılmış, 5 haftada kursiyere bu konunun uygulamasını ancak bazı kolay eserlerde yapabilecekleri kadar verilebilir ki kendilerini tek başlarına yaptıkları egzersizlerde geliştirecekleri kadar yeterli bir öğrenme süreci değildir.

M.E.B H.E.M 100 saatlik temel bağlama ve 150 saatlik ileri düzey bağlama kursu modül programındaki ünite ve süreleri konservatuarlara yansıtıldığında, bir konservatuar öğrencisi bile günde 8 saat ders gördüğü düşünülüğünde bir ay gibi kısa zamanlı bir eğitim sonucunda bu ünite içeriklerini müzikal yeteneği belli bir seviyede olmasına karşın gerçekleştiremez.

H.E.M çalgı modül programlarının doğru bir yöntemle tekrar değerlendirilmesi gerekliliği muhakkaktır. Bunun çözümü ise çalgı programlarının tekrar gözden geçirilip yeniden dizayn edilmesi gerekmektedir. Pedagojik ve metodolojik yöntemlerin modüllere dahil edilerek ünite içeriklerinin ve sürelerin yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Çalgı eğitimine profesyonel ve amatör ruhla yaklaşanlara ancak sağlıklı bir biçimde sunulabilir.

Burada yapılan çalışmayla gün yüzüne çıkabilecek eğitim modüllerindeki eksikliklerin bir derlemesi yapılmaya çalışılmıştır. H.E.M.nin uygulamış olduğu eğitim planlarında nedeni bilinmez bir şekilde müzik adamlarının ilgisinden yoksun kalmış olması bu çalışmanın doğmasına da neden olmuştur.

Bu bilgiler ışığında M.E.B. H.E.M.’ de öğretilmesi gereken bağlama kursu müfredatının amaca uygun bir şekilde kursiyerlerin en bilgili ve deneyimli kaynaklardan elenip gelen bu programda bağlama kültürünün doğru bir biçimde öğretilmesi esas alınmalıdır.

KAYNAKÇA

AÇIN Cafer; Enstrüman Bilimi (organoloji), Yenidoğan Basımevi LTD.ŞTİ. İstanbul 1994

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Bağlama Ders Kitabı M.E. B. yayınları İstanbul 2008

EKİCİ Savaş; Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikler Yurt renkleri yayınevi Ankara 2006

Haliç Üniversitesi Konservatuvarı Bağlama Öğretim Programı

İnternet Kaynağı: www.edebiyatdefteri.com/yazioku.asp?id=10158, Erişim Tarihi: 10.11.2010.

İnternet kaynağı: yaygın eğitimin tarihi gelişimi, <http://www.antalyahem.com> erişim tarihi: 10.11.2010

*İnternet Kaynağı: **Yaygın Eğitim**, okulweb.meb.govtr/38/10/171030/yaygin.htm, Erişim Tarihi: 09.11.2010.*

*İnternet Kaynağı: **Cumhuriyet döneminde yaygın eğitimde gelişmeler** <http://oguzelihem.com>, Erişim tarihi 10.11.2010.*

*İnternet kaynağı: **Yurdumuzda Halk Eğitiminin Tarihçesi**, <http://www.karacabeyhem.com> Erişim Tarihi: 10.11.2010.*

İnternet Kaynağı: <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-4958/populer-muzikler.html> Erişim Tarihi: 12.11.2010.

İnternet kaynağı: <http://www.tmdk.itu.edu.tr/index.php?p=news&newsid=42> erişim tarihi: 12.11 2010

İnternet kaynağı: <http://www.halic.edu.tr/konservatuvar/konservatuvar> erişim tarihi: 12.11.2010

İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Bağlama Öğretim Programı

KARAHAN Can; Bağlama öğretiminde Başlangıç Aşamasına Dair Yeni Bir Yöntem İnternet Kaynağı: http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/samsun/C_Karahan.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2010.

KAYA Gazi Erdener; Bağlama Eğitimi 1995 İnternet Kaynağı: <http://www.turkuler.com/baglama/tavir.asp> Erişim Tarihi: 10.11.2010

KURT İrfan; Bağlama ve Bağlama Ailesinin Tanımlanmasındaki Bazı Sorunlar yayınlanmış makale İstanbul 2000

KURT İrfan; Bağlamada Düzen ve Pozisyon Pan yayıncılık Ağustos 1989

KURT İrfan; Bağlama ve Kısa Sap Uzun Sap Meselesi, yayınlanmış Makale İstanbul 2002

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezi; İleri Düzey Bağlama Öğretim Programı

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezi; Temel Düzey Bağlama Öğretim Programı

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezleri Yönetmeliği

ÖZTUNA Yılmaz; Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı 1163, Kültür Eserleri Dizisi:149, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1990

ÖZTÜRK Okan Murat; Anadolu Yerel Müziklerinde Geleneksel İcranın Vazgeçilmez Unsurlarından Biri Olarak “Tavır” kavramı Üzerine.

www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/O-Ozturk_6.html

ÖZTÜRK Okan Murat; Bağlamanın Tarihçesi İnternet Kaynağı: www.turkularla.net/baglama/baglamanin-tarihcesi_7.html, Erişim Tarihi:10.11.2010

PARLAK Erol; Anadolu’da Bağlama, Yayınlanmış Makale <http://www.turkuler.com/baglama/tarih1.asp>, 2008

PARLAK Erol; Türkiye’de el ile (şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri T.C. Kültür Bakanlığı yayınları Ankara 2000

PÜSKÜLLÜOĞLU Ali; Türkçe Sözlük, s.348,Yapıkkredi yayınları LTD. ŞTİ. İstanbul 1995

SAĞ Arif, ERZİNCAN Erdal; Bağlama Metodu Cilt:1 Pan yayıncılık 2009

TANRIKORUR Cinuçen; Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler, Ötüken Neşriyat A.Ş. İstanbul 1998.

Türkçe Sözlük T.D.K. yayınları sayı: 403,s. 165,Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara 1981

**EKLER-1 ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BAĞLAMA DERS
KİTABINDA YER ALAN BAĞLAMA İÇİN BAŞLANGIÇ PARMAK
ALİŞTİRMALARI**

The image displays ten lines of musical notation for baglama exercises. The first eight lines are in 4/4 time, and the last three lines are in 2/4 time. Each line consists of a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The exercises are as follows:

- Line 1: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 2: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 3: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 4: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 5: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 6: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 7: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 8: 4/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 9: 2/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 10: 2/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.
- Line 11: 2/4 time, starting on G4, moving up stepwise to D5, then down stepwise to G4.

The image displays a page of musical notation consisting of 15 staves. The notation is organized into three distinct time signature sections:

- Staves 1-5:** 2/4 time signature. Each staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The first staff contains three measures of music, ending with a repeat sign. The second staff contains four measures, also ending with a repeat sign. The third staff contains six measures, ending with a repeat sign. The fourth staff contains six measures, ending with a repeat sign. The fifth staff contains six measures, ending with a repeat sign.
- Staves 6-8:** 4/4 time signature. Each staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The sixth staff contains four measures of music. The seventh staff contains four measures of music. The eighth staff contains four measures of music.
- Staves 9-15:** 2/4 time signature. Each staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The ninth staff contains two measures of music, ending with a repeat sign. The tenth staff contains six measures of music. The eleventh staff contains six measures of music, ending with a repeat sign. The twelfth staff contains six measures of music. The thirteenth staff contains six measures of music. The fourteenth staff contains six measures of music. The fifteenth staff contains six measures of music, ending with a repeat sign.

The image displays eight staves of musical notation. The first three staves are in 2/4 time, featuring eighth and sixteenth note patterns. The fourth staff changes to 2/4 time with a key signature change to one flat (B-flat). The fifth staff changes to 2/4 time with a key signature change to two flats (B-flat and E-flat). The sixth staff changes to 2/4 time with a key signature change to three flats (B-flat, E-flat, and A-flat). The seventh staff changes to 4/4 time with a key signature change to three flats. The eighth staff continues in 4/4 time with the same key signature. The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

**EKLER-2 TRT THM SÖZSÜZ OYUN HAVALARI REPERTUARİ'NDA YER
ALAN İDEAL BAĞLAMA EĞİTİM MODÜL PROGRAMI ÖNERİSİ İÇİN
SEÇİLMİŞ TÜRKÜ ÖRNEKLERİ'NİN REPERTUAR SIRA NO'LARI**

Kıyılı Halayı	123
Sivas Oyun havası	46
Temirağa	20
Yanlama Halayı	65
Ellik Oyun Havası	35
Sinsin	110
Bursa Güvendesesi	213
Cirit Havası	27
Urfa Divan Ayağı	111
Azeri Oyun Havası	8
Kaytağı	332
Sağma	102
Halay	88
Kazova Halayı	85
Naz Barı	28
Azeri Oyun Havası (Elmas)	30
Abdurrahman Halayı	93
Coş Havası	417
Saz Havası (Hüseyni Gezinti)	89
Serenler Zeybeği	177
Kerimoğlu Zeybeği	42
Tefenni Zeybeği	109
Göynük Zeybeği	56
Kadıoğlu Zeybeği	288
Yağcılar Zeybeği	71
Kerimoğlu	42
Kervan	100
Saz Havası	40

**EKLER-2 TRT THM SÖZLÜ REPERTUARI'NDA YER ALAN İDEAL
BAĞLAMA EĞİTİM MODÜL PROGRAMI ÖNERİSİ İÇİN SEÇİLMİŞ
TÜRKÜ ÖRNEKLERİ'NİN REPERTUAR SIRA NO'LARI**

Büyük Cevizin Dibi	142
Tren Gelir Hoş Gelir	2348
Havada Bulut Yok	341
Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım	2649
Al Fadimem	3505
Ordunun Dereleri	1550
Urfa'nın Etrafı	746
Çarşambayı Sel Aldı	2040
Divane Aşık Gibi	2598
Gökte Yılduz Aymisun	1612
Tabancamın Sapını	3409
İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım	3999
Uzun İnce Bir Yoldayım	2973
Eledim Eledim	1299
Yarım Senden Ayrılalı	2976
Yıldız Akşamdan Doğarsın	648
Yaylanın Çimenine	193
Giresun Karşılması	2041
Çiçekdağı	
Ceyranım Gel Gel	1270
Zülûf Dökülmüş Yüze	50
Yeşil Ayna Takındın mı Beline	2360
Bugün Ayın Işığı	1339
Seherde Bir Bağa Girdim	13
Siyah Saçlarında	2533
Gönül Gel Seninle	3187
Böyle İkrar İle	1564
Ey Şahin Bakışım	1936

Su Sızıyor Sızıyor	816
Ali'm Gitme Pazara	903
Bülbülüm Altın Kafeste	226
Kütahya'nın Pınarları	1631
Hacel Obası	3275
Emir Dağı Birbirine Ulalı	4128
Açıl Ey Ömrümün Varı	950
Güzel Gel Beri Gel Beri	194
Bacacılar Yüksek Yapar Bacayı	2411
Merdivenim Kırk Ayak	1116
Aşlamayı Aşladım	1364
Güzelliğin On Para Etmez	3070
Dünmü Buradaydın	536
Ötme Bülbül Ötme	203
Ezel Bahar Olmayınca	57
Çay Benim Çeşme Benim	1297
Bir Atış Ver Cigaramı Yakayım	63
Çökertme	2607
Zobalarında Guruda Meşe	2261
Dere Geliyor Dere	1277
Yayla Yollarında	493
Misket	395
Söğüdün Erenleri	825
Havada Turna Sesi Gelir	1095
Gesi Bağları	4026
Elmaların Yongası	1491
Menteşeli	644
Sabahınan Esen	136
Dersini Almışta Ediyor Ezber	892
Çamlığın Başında	2479
Fidayda	106
Varın Söyleyin Urfaniye	1961
Haydar Haydar	3193

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Kocaeli de doğdu. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra 2000 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Türk Halk Müziği Bölümünü kazandı 2004 yılında bu bölümden mezun olarak lisans eğitimini tamamladı.

1999 yılından itibaren İzmit Halk Eğitim Merkezine bağlı olarak bağlama kursları vermeye başladı.2006 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı işbirliğiyle hazırlanan Kandıra F tipi cezaevlerinde hükümlü-tutukluların sosyalleşmesi çerçevesinde sanatsal eğitim vermek amacı ile bağlama dersleri vermiş olup halen görevine devam etmektedir. Aynı zamanda İzmit Halk Eğitimi Merkezi Türk Halk Müziği korosunda, İzmit Kültür ve Turizm Müdürlüğü Türk Halk Müziği korolarına bağlama sanatçısı olarak eşlik etmektedir.

2007 yılında Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Ana sanat dalında öğretim görevlisi olarak görev yapmaya başladı. Görevine 2009 yılına kadar devam etti.

Küçük yaşlardan itibaren ailesinden etkilenerek başladığı müzik yaşantısına Türk Halk Müziğinin otantikliğini bozmadan çalışmalarına devam eden Sayan evli ve bir çocuk babasıdır.